

Helyzetkép

2023. április – május

Gazdasági növekedés

Kettős szorításban van a világgazdaság. A pandémiát követő időszak nehézségeit fokozta Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Az utóbbi három évben megemelkedett energia és nyersanyag árak, a külkereskedelmi forgalom dinamikájának visszaesése, különösen a nagy távolságú szállítási láncok megbízhatóságának kritikussá válása a gazdasági növekedést fékező tényezők. A kormányok mégis csak korlátozottan segíthetik a növekedést. A pandémia idején a fejlett országok a társadalmi válság kialakulásának, az életkörülmények jelentős romlásának elkerülésére olyan intézkedéseket hoztak, amelyek következtében emelkedett az államháztartás hiánya és nőtt az államadósság, valamint magas lett az infláció. Ezért az egyes országokban szigorú monetáris politikára és restriktív gazdaságpolitikára van szükség, így nem várható, hogy akár az idei, akár a következő évben emelkedjen a világgazdasági növekedés dinamikája.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke az első negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,6%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport /Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada/ egyesített GDP-je 0,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,4%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. Az Amerikai Egyesült Államokat is komolyan érintette a válság: a bruttó hazai termék 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,8%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Japánban a GDP az első negyedévben 0,4%-kal bővült az előző negyedévvel összevetve, és 1,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Kanadában a bruttó hazai termék volumene 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,2%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Nagy-Britannia gazdasága nehezen lép túl a brexit következményein: a bruttó hazai termék 0,1%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,2%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Izraelben a GDP volumene 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 4,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest; a Koreai Köztársaságban

0,3%-kal csökkent a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 1%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A világgazdaság helyzetét jellemző másik megközelítés a **G20 csoport**, azaz a világ 19 legnagyobb gazdaságát és az Európai Uniót tömörítő szervezet gazdaságstatisztikai mutatóinak elemzése. Az első negyedévben a G20 csoportot alkotó országok összesített bruttó hazai terméke 0,9%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 2,7%-kal 2022 azonos időszakához viszonyítva. A **kínai gazdaságban jelentős lassulást regisztrált a statisztika**: a bruttó hazai termék 2,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 4,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Indiában a GDP 1,9%-kal emelkedett negyedéves, és 6,1%-kal éves egybevetésben. Brazíliát súlyos gazdasági válságot követően érte a járvány: a bruttó hazai termék 1,9%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 3,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A mexikói GDP 1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,7%-kal az előző év azonos időszakához képest. Indonézia bruttó hazai terméke 0,7%-kal bővült az előző negyedévhez, és 4,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Törökország bruttó hazai terméke 0,3%-kal nőtt negyedéves, és 3%-kal éves egybevetésben. A dél-afrikai gazdaság 0,4%-kal bővült negyedéves, és 0,2%-kal éves összehasonlításban. Szaud-Arábia bruttó hazai terméke 1,4%-kal szűkült az előző negyedévhez, és 2,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai terméke az első negyedévben 0,1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az eurózónában negyedéves relációban 0,1%-kal csökkent, az egy évvel korábbihoz viszonyítva pedig 1%-kal emelkedett a GDP. A német gazdaság 0,3%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 0,5%-kal a múlt év azonos időszakáéval összevetve. Az euróövezet másik két nagy gazdaságában hasonlóan komoly gondot okozott a pandémia és az orosz-ukrán háborús konfliktus: Franciaország bruttó hazai terméke 0,2%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 0,9%-kal az egy évvel korábbi. Az olasz GDP 0,6%-kal nőtt a negyedik negyedévhez, és 1,9%-kal a megelőző év azonos időszakához képest.

A **nyugat-európai országok** a megelőző három évben határozottan stabil üteművé vált gazdasági növekedését megtörte a koronavírus járvány, valamint az energiaválság. Írország gazdasága – a korábbi válságot követően – öt éven keresztül dinamikus bővült, amelyet megtört a pandémia és az energiaválság: a GDP az első negyedévében 4,6%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 0,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. /Megjegyzendő, hogy az ír nemzeti-számla számítás az Európai Unió többi tagállamában alkalmazott egységes módszertantól nagymértékben eltér, ezért időbeli és tagállamok közötti összehasonlíthatósága komoly problémákat vet fel./ A stabil államháztartási mutatókkal rendelkező holland gazdaságban a bruttó hazai termék 0,3%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 2,2%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Ausztriában a bruttó hazai termék 0,1%-kal emelkedett negyedéves, és 1,8%-kal éves relációban. Belgiumban is hasonló folyamat ment végbe: 0,4%-kal nőtt a GDP az előző negyedévhez, és 1,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Luxemburg bruttó hazai terméke 2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,4%-kal csökkent 2022 negyedik negyedévéhez viszonyítva. Az Európai Unió kívüli Svájc gazdasága nehezen lép túl a járvány hatásán: az első negyedévben a GDP 0,3%-kal nőtt negyedéves, és 0,7%-kal éves összehasonlításban.

Az **észak-európai országok** korábban kiegyensúlyozott fejlődése 2020-ban szintén zsugorodásba fordult, és csak lassan indult meg a növekedés folyamata. Közülük a járvány a svéd gazdaságot komolyan érintette: a bruttó hazai termék az első negyedévben 0,6%-kal nőtt az előző évnegyedhez, és 0,8%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. A finn gazdaság a múlt év második fél évében technikai recesszióba került: egymás után két negyedévben csökkent a GDP az előző negyedévhez képest; 2023 első negyedévben 0,4%-kal bővült a gazdaság az előző negyedévhez, és 0,1%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A járvány hatása a dán gazdaságban mérsékelten – inkább a gazdasági teljesítmény hullámzó változásában – volt érzékelhető: a bruttó hazai termék 0,2%-kal bővült az előző negyedévhez, és 2,4%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Az Európai Unión kívüli Norvégia növekedési mutatói viszonylag kedvezőbbé váltak: a GDP 0,2%-kal bővült az előző negyedévhez, és 2,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Izlandon markáns gazdasági visszaesés következett be 2020-ban; ezt követően a bruttó hazai termék dinamikusán nő: az első negyedévében 0,3%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 6,1%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva.

A **dél-európai országok** gazdasága továbbra is vegyes képet mutat. Spanyolország korábbi érzékelhető növekedése már 2019-ben lassult, majd 2020-ban a járványt drasztikus visszaesés kísérte; a GDP 2023 első negyedévben 0,6%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 4,2%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Máltán a bruttó hazai termék 0,5%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 3,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Ciprus gazdaságát is hasonlóan érintette a járvány: a bruttó hazai termék 0,8%-kal bővült az előző negyedévhez, és 3,4%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A portugál gazdaságot ugyancsak súlyosan érintette a járvány: a számottevő visszaesést követően az első negyedévben a bruttó hazai termék 1,6%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,5%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. A görög gazdaság a súlyos válságból már kezdett kilábalni, amit megtört a pandémia: 2023 első negyedévében a GDP volumene 0,1%-kal csökkent az előző negyedévihez, és 2,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A visegrádi országok gazdaságára ugyancsak negatívan hatott a koronavírus járvány és az energiaválság. Jelentős veszteséget szenvedett el a lengyel gazdaság; 2023 első negyedévében a bruttó hazai termék 3,8%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és stagnált az egy évvel korábbihoz képest. A cseh gazdaság teljesítménye is megtorpant és technikai recesszióba került: az előző két negyedévi zsugorodást követően a GDP stagnált az előző negyedévhez, és 0,5%-kal zsugorodott az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Szlovákia gazdaságát döntően az autóiipari termelés jelentős lassulása érintette negatívan: a bruttó hazai termék 0,3%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. A térséghez tartozó Szlovénia gazdaságát a visegrádi országokénál kevésbé érintette a válság: a GDP 0,6%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,7%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A balti országok korábbi gyors gazdasági fejlődését visszavetette a világméretű járvány és orosz-ukrán háború. Észtország válságba került: a múlt év minden negyedévében zsugorodott a gazdaság; 2023 első negyedévben 0,6%-kal szűkült a bruttó hazai termék az előző negyedévhez, és 3,7%-kal az egy évvel azelőttihez képest. Litvániában 2,1%-kal csökkent a GDP az előző negyedévhez, és 2,7%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva.

Lettországban 0,6%-kal nőtt a bruttó hazai termék az előző évnegyeddél, és 0,4%-kal az egy évvel korábbival összevetve.

A két kelet-balkáni ország gazdaságát a járvány előtti időszak fejlődéséhez képest mérsékelten vetette vissza a pandémia. Romániában a bruttó hazai termék az első negyedévben 0,1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bolgár GDP volumene az előző negyedévvel összevetve 0,5%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 2,3%-kal emelkedett. A legfiatalabb tagállamban, Horvátországban – a korábbi hosszúra nyúló recessziót és rövid kilábalási periódust követően – a bruttó hazai termék 1,4%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaság súlyos válságba került. A gazdaság a múlt év második felében technikai recesszióba jutott, és ebben az ideai első negyedév sem hozott változást. Az ideai év egészében is csak **a körülmények szerencsés alakulásával kerülhető el a gazdaság további zsugorodása.** Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél **sokkal súlyosabb gond a strukturális válság. A gazdaság szerkezete az utóbbi 12 évben a lecsúszást determináló irányba halad:** a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a lecsúszás megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

A konkrét adatokat illetően 2020-ban – a KSH korrigált adatai szerint – 4,5%-kal csökkent a GDP, míg a következő évben a bruttó hazai termék volumene 7,2%-kal emelkedett. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,4%-kal haladta meg a két évvel korábbit. 2022 első negyedévében a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 1,5%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és – az alacsony bázishoz képest – 8%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedévben a GDP 0,6%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 6,2%-kal a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. A harmadik negyedévben következett be a fordulat: a bruttó hazai termék 0,8%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és 3,7%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest. A negyedik negyedévben a bruttó hazai termék volumene 0,6%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 0,7%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A múlt évben az első fél évben regisztrált bővülés következtében még 4,6%-kal nőtt a GDP volumene. Azaz **a választás előtti rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás jelentős bővülésének hatására számottevően nőtt a bruttó hazai termék, amit a második fél évben szükségszerűen technikai recesszió követett.** A múlt évről általánosságban megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte.** Az ideai első negyedévben folytatódott a recesszió, – előzetes adatok szerint – a bruttó hazai termék 0,3%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,1%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A KSH ez utóbbi adatközléssel egyidejűleg a múlt évre vonatkozó GDP adatokat is módosította, szinte mindegyik adatot 1-2 tizedponttal lefelé korrigálta.

A gazdasági teljesítmény összetevőit vizsgálva **a bruttó hazai termék termelési oldalán** az első negyedévben az ipar hozzáadott értéke 3,2%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 1,5%-kal

csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az ágazat teljesítményének csökkenésében komoly szerepet játszott az energiaipar és a vegyipar visszaesése, míg a járműgyártás és – az akkumulátorgyártás gyors felfutása következtében – a villamos berendezések gyártása tovább bővült. Az építőipar hozzáadott értéke jelentősen, 8,6%-kal maradt el az egy évvel korábbtól, míg a mezőgazdaság teljesítménye számottevően, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 20,2%-kal nőtt.

A **szolgáltatások hozzáadott értéke** 1,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A szektoron belül a szállítás és raktározás hozzáadott értéke 4,9%-kal visszaesett, míg a pandémia hatására súlyos válságba került szálláshely szolgáltatás és vendéglátás – az alacsony bázishoz képest – 0,8%-kal emelkedett. A kisebb súlyú művészeti, szórakoztatási, és szabadidős tevékenységek területén 0,2%-kal csökkent a teljesítmény. A szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységek hozzáadott értéke 1,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakásértékesítést és -gazdálkodást is magába foglaló ingatlanügyletek teljesítménye 1,2%-kal, a pénzügyi és a biztosítási tevékenységé – az alacsony bázishoz viszonyítva – 4,6%-kal, az információ és kommunikáció ágazaté 2,2%-kal emelkedett, míg a kereskedelem és gépjárműjavítás teljesítménye 6,1%-kal mérséklődött. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek csökkenő tendenciáját követően, tehát az alacsony bázishoz képest – 5,3%-kal emelkedett. A közszolgáltatásokon belül a közigazgatás és védelem teljesítménye – a védelmi és rendészeti kiadások növekedéséből adódó magas bázishoz képest – 1,2%-kal csökkent, az egészségügyi és szociális ellátásé – az orvosbérek jelentős emelésének következtében – 16,9%-kal, az oktatásé 3,4%-kal nőtt.

Az első negyedévben a bruttó hazai termék csökkenését a szolgáltatási szektor 0,7 százalékponttal, ezen belül az ingatlanügyletek, a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységek, valamint az információs és kommunikációs ágazat egyaránt 0,1 százalékponttal, a pénzügyi és a biztosítási tevékenység 0,2 százalékponttal, a közigazgatásé, az oktatásé és az egészségügyé együttesen 0,8 százalékponttal mérsékelte, míg a kereskedelem és a turizmust kiszolgáló ágazatok 0,4%-kal csökkentették azt. A mezőgazdaság teljesítménye 0,5 százalékponttal emelte a gazdasági teljesítményt, az iparé 0,9 százalékponttal, az építőiparé 0,3 százalékponttal csökkentette azt.

A **bruttó hazai termék felhasználási oldalán** az első negyedévben a háztartások tényleges fogyasztása 1,3%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 2,1%-kal csökkent, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene – az alacsony bázishoz viszonyítva – 1,1%-kal emelkedett, míg a közösségi fogyasztás 0,2%-kal, a végső fogyasztás 0,8%-kal visszaesett a múlt év azonos időszakáéval egybevetve. A **bruttó állóeszköz-felhalmozás**, 1,4%-kal nőtt, az összes bruttó felhalmozás 3,7%-kal visszaesett. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 1,3%-kal nőtt, ezen belül az áruké 1,5%-kal, a szolgáltatásoké 0,2%-kal emelkedett; az importteljesítmény 0,4%-kal, ezen belül az áruké ugyancsak 0,4%-kal, a szolgáltatásoké 3,7%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A GDP volumenének első negyedévi csökkenéséhez a végső fogyasztás 2,1 százalékponttal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 1,3 százalékponttal járult hozzá, míg a külkereskedelmi forgalom 4,4 százalékponttal mérsékelte azt.

Az első negyedévben az előző negyedévihez viszonyítva a bruttó hazai termék összetevői közül a mezőgazdaság hozzáadott értéke kiemelkedő mértékben, 70,6%-kal, szolgáltatásoké 0,1%-kal nőtt, míg az iparé 3,9%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 3,4%-kal, az építőiparé 7,5%-kal csökkent. A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 2,1%-kal, a közösségi fogyasztás 0,2%-kal mérséklődött, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene 1,1%-kal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 1,4%-kal, a külkereskedelemben az export hozzáadott értéke 1,3%-kal emelkedett, míg az importé 0,4%-kal csökkent az előző negyedévhez képest. Megjegyzendő, hogy a pandémia hatására olyan változások mentek végbe a gazdasági környezetben, amelyek a statisztikai számbavétel megbízhatóságát érzékelhetően befolyásolják.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok érzékelhető csökkenést jeleznek a – szezonális hatásoktól szűrt – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya májusban 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,5%-ot mutatott. Két dél-európai tagállamban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliség: Spanyolországban 12,7%-ot, Görögországban 10,8%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További négy tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Olaszországban 7,6%-os, Litvániában és Svédországban 7,2%-os, Franciaországban 7%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 3,9%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 19. helyen állt. Ha a mutató számításakor figyelembe vesszük a közfoglalkoztatottakat – akik más tagállamokban a szociális foglalkoztatás kategóriájába tartoznak, ezért ellátásuk rendszerének tartalma és szerkezete is eltér a magyarországitól – az így számított munkanélküliségi arány 4,3% lenne, ami lényegesen kedvezőtlenebb, és ezzel az értékkel az uniós rangsor középső harmadában lenne. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban visszaállt a pandémia előtti szintre, így az Amerikai Egyesült Államokban a ráta májusban 3,8%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a március és május közötti három hónap átlagában a *foglalkoztatottak száma* 4 704 ezer fő volt, 10 ezer fővel, 0,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 69 ezer főt tett ki, ami 11,6%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 101 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 5,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – *hazai elsődleges munkaerőpiacon* a március és

május közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 118 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 534 ezer főt foglalkoztattak, 0,3%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 74,5% volt, 0,2 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 87,8% volt, 0,5 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábnál, az 55-64 évesek 68,5%-os foglalkoztatási mutatója pedig 3,6 százalékponttal haladta meg a múlt év azonos időszakában regisztrált értéket.

Az **aktív munkanélküliek száma** a március és május közötti három hónap átlagában 192 ezer fő volt, 27 ezer fővel, 16,3%-kal több, mint egy évvel korábban. Az első negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 128 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a március és május közötti három hónap átlagában 3,9% volt, 0,5 százalékponttal magasabb az egy évvel korábnál. A 25 éven aluliak között 12%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 2,1 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskereső több mint egyharmada, 36,3%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget. A munkakeresők helyzete az egy évvel korábbihoz viszonyítva valamelyest súlyosbodott, a több mint egy éve állást keresők aránya 0,4 százalékponttal nőtt. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 9,7 hónap az egy évvel korábbi 9,9 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskereső száma** május végén 228 600 fő volt, 6 800 fővel, 2,9%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 5 ezer fővel, 2,1%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év ötödik hónapjában a foglalkoztatók 25 ezer új álláshelyet jelentettek be, 5,1%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 11,8%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. Az előző májusi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 4,5%-kal, míg a támogatott munkahelyeké 22,4%-kal lett kevesebb. Az ötödik hónapban bejelentett új álláshelyek több mint egyharmada, 35,7%-a közmunka végzésére irányult.

Május végén a nyilvántartott munkanélküliek 9,8%-a 25 éven aluli fiatal volt, 53,9%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 30,9%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskereső 42%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskereső 50,7%-a – körében 50,6% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,6% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,4% technikumot, míg 19,4% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 7,3%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskereső közel egyharmada, 32,2%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt. A munkanélküliek csupán alig egyharmada, 34,9%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű,

mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 92 800 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskereső 22,6%-a részesült. *A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede, 42,5%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.* Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmens jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év ötödik hónapjában is *súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac.* Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,7%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben meghaladta illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,4%, Észak-Alföldön 7,9%, míg Dél-Dunántúlon 6,8% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további ötben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,9%-os, Nógrád megyében 10,3%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,9%-os, Somogy megyében 8,2%-os, Heves megyében 7,6%-os, Hajdú-Bihar megyében 7,3%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,1%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további három megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 7%-os, Baranya megyében 6,6%-os, Tolna megyében 5,5%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A *közfoglalkoztatottak száma* áprilisban 67 ezer fő volt, 3,7%-kal több, mint egy hónappal, és 15,2%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első négy hónapban 115 800 forint volt, nominálértékben 16,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első négy hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél a KSH jelentése szerint – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 659 ezer fő *állt alkalmazásban*, 1,5%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva a teljes munkaidőben alkalmazottak létszáma 1,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A *költségvetési intézményeknél* – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 606 ezer főt alkalmaztak, 0,4%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak *bruttó átlagkeresete* az első négy hónapban 551 400 forint volt, 12%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 432 ezer forintot tett ki, 16,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A medián kereset 21,7%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 566 700 forint volt az átlagos kereset, 17,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 543 700 forintot mutatott a keresetek átlaga, 6,3%-kal alacsonyabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első négy hónapban 366 700 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 12%-emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 25,1%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset jelentősen, 10,5%-kal csökkent.** A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 376 800 forintos nettó átlagkereset 17,4%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 361 600 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 6,3%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. **A közszférában a reálkereset számottevően, 25,1%-kal csökkent.**

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági válság következtében **inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra**, ugyanakkor **az utóbbi fél év adatai a trend változását tükrözik.** Hazánkban a túlfűtött gazdasági növekedés valamint a forintgyengülés következtében már ötödik éve **jelen van az árnyomás**, amely a fogyasztói árakat a pandémia megjelenését megelőzően is magasán tartotta. Erre utal az Európai Unióban kiugróan legmagasabb infláció, valamint az élelmiszerek és a szolgáltatások árának tartósan magas szintje egyaránt. Az Európai Unióban a fogyasztói árak májusban 7,1%-kal, míg az eurózónában 6,1%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint számított 21,9%-os **magyar infláció az Európai Unió tagországai között a legmagasabb, és több mint háromszorosa az uniós átlagnak.** 12,5%-ot meghaladó fogyasztói árindexet ezen kívül sehol sem mértek. A visegrádi tagországokban és a három balti államban mértek kétszámjegyű áremelkedést: Csehországban és Lengyelországban 12,5%-ot, Szlovákiában és Lettországon 12,3%-ot, Észtországban 11,2%-ot, míg Litvániában 10,7%-ot regisztrált a statisztikai szolgálat. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a májusi élelmiszerárak 15%-kal, az eurózónában 13,7%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, ezzel szemben **a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben 34,1%-kal voltak magasabbak** az egy évvel azelőttinél, **azaz tagállami összevetésben az élelmiszerek és alkoholmentes italok éves uniós árváltozásának csaknem két és félszerese volt a magyar fogyasztói árak emelkedése.** Az Európai Unióban belül **Magyarországon nőttek a legnagyobb mértékben az élelmiszerárak, és a legmagasabb a maginfláció értéke is.** Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex májusban az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 7,8%, az eurózónában 6,9%, hazánkban 21,4% volt. A 12%-os szintet Magyarországon kívül öt tagállamban haladta meg a maginfláció: Szlovákiában 13,1%-ot, Észtországban 12,6%-ot, Lengyelországban, Lettországon és Litvániában 12,4%-ot regisztráltak. Az Amerikai Egyesült Államokban májusban 4%-os inflációt rögzített a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** áprilisban 2%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és jelentősen, 15,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban 25%-kal nőttek az ipari termelői árak. Áprilisban az élelmiszeriparban 25,3%-kal, a gyógyszeriparban 17,9%-kal, a gumi- és műanyagiparban 17,3%-kal, a gépgyártásban 16%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 9,8%-kal, a villamos berendezés gyártásban 9,7%-kal, a bőr- és textiliparban 8%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 7,9%-kal, a járműgyártásban 7,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,3%-kal, a fémfeldolgozásban 1,4%-kal emelkedtek, míg a vegyiparban 2,6%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 5%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 8,9%-kal, az energetikai szakágazatokban több mint másfélszeresükre, 57,5%-kal nőttek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** áprilisban 2,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 3,3%-kal nőttek az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban 12%-kal emelkedtek a kiviteli árak. Áprilisban az élelmiszeriparban 19,7%-kal, a gyógyszergyártásban 19,5%-kal, a gépiparban 16,6%-kal, a gumi- és műanyagiparban 16%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 9,8%-kal, a villamos berendezés gyártásban ugyancsak 9,8%-kal, a bőr- és textiliparban 8,3%-kal, a járműiparban 7,1%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,7%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,4%-kal nőttek, míg a fémfeldolgozásban 0,2%-kal, a vegyiparban 11,1%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 28,7%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 7%-kal emelkedtek, az energetikai ipariak 20,7%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** áprilisban 0,5%-kal csökkentek az előző havival, és 41,9%-kal emelkedtek a múlt év azonos időszakával összevetve. Az első négy hónapban 51,8%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Áprilisban az élelmiszeriparban 29,9%-kal, a gumi- és műanyagiparban 19,6%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 16%-kal, a vegyiparban 15,1%-kal, a gépgyártásban 11,4%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 9,9%-kal, a gyógyszergyártásban 9,5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 8,8%-kal, a járműgyártásban 7,9%-kal, a bőr- és textiliparban 6,5%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 4,3%-kal, a fémfeldolgozásban 3,7%-kal emelkedtek, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 6,5%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 14,3%-kal, az energetikai iparban több mint kétszeresükre, 109,6%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak.

A **mezőgazdasági termelői árak** áprilisban 7,2%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. Az első négy hónapban a termelői árak 11,6%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. A negyedik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 18,6%-kal, ezen belül a gabonaféléké 21,4%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az első négy hónapban a búza felvásárlási ára 5,1%-kal csökkent, a kukoricáé 7,4%-kal nőtt. Áprilisban az ipari növények termelői ára 40,6%-kal, közülük az olajos növényeké 44,1%-kal mérséklődött. A burgonya 46,3%-kal, a zöldségfélék 14,5%-kal, a gyümölcsök 4%-kal kerültek többbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 22,7%-kal, ezen belül a vágóállatoké 24,4%-kal nőtt, közülük az első négy hónapban a vágósertésé

48,2%-kal, a vágóbaromfié 37,7%-kal, a vágómarháé 14,9%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára áprilisban 19,2%-kal, ezen belül az első négy hónapban a tojásé több mint másfélszeresére, 72,4%-kal, a tehéntejé 47,2%-kal nőtt.

A **fogyasztói árak** májusban 0,4%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és jelentősen, 21,5%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első öt hónapban 24,4%-kal nőttek a fogyasztói árak. **Különösen gyorsan emelkedett egyes alapvető élelmiszerek ára.** Emellett számolni kell azzal is, hogy **a magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.** A hazai élelmiszerárak 0,1%-kal emelkedtek egy hónap alatt; ezen belül a burgonyáé 31,2%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 2,8%-kal, a fűszereké és az ételízesítőké 1,8%-kal, a szalonnáé 1,1%-kal, a munkahelyi étkezésé 1%-kal emelkedett egyetlen hónap alatt, míg a vajé 1,3%-kal, a péksüteményeké szintén 1,3%-kal, a rizs 1,7%-kal, a sajtoké 2,3%-kal, a sertézsiradéké 2,6%-kal, a friss zöldségé 8,7%-kal csökkent. A ruházati termékek ára nem változott, a szolgáltatásoké 0,9%-kal nőtt, a tartós fogyasztási cikkeké 0,2%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára májusban **az általános infláció több mint másfélszeresével, 33,5%-kal emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. A kenyér ára több mint másfélszeresére, 52,7%-kal, a burgonyáé 47,1%-kal, a vajé 46,8%-kal, a tojásé, 46,1%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 43,7%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 40,3%-kal, a sertézsiradéké 39,8%-kal, a rizs 39,6%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 38,9%-kal, a dióé, a máké és a mogyoróé 38,1%-kal, a szárasztésztaé 37,4%-kal, az üdítőitaloké 37,1%-kal, a péksüteményeké 36,6%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezésé 35,6%-kal, a tejé 34,9%-kal, a sajtoké 33,7%-kal, az iskolai étkezésé 33,2%-kal, a halé 31,6%-kal, a friss zöldségé 29,8%-kal, a munkahelyi étkezésé 29,4%-kal, a teáé 27,7%-kal, az éttermi étkezésé 26,9%-kal, a margariné 26,2%-kal, a szalonnáé 24,2%-kal, az eszpresszókáváé 23,8%-kal, a száraz hüvelyeseké 23,2%-kal, a szalámié és a sonkáé 21,6%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 22,9%-kal, a baromfihúsé 22,7%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 22,6%-kal, a marhahúsé 19,8%-kal, a cukoré 15,4%-kal, a sertéshúsé 13,7%-kal, a liszté 7,2%-kal, az étolajé 3,5%-kal emelkedett. A dohányárak ára májusban 15%-kal, az égetett szeszesitaloké 16,7%-kal, a sörféléké 37,3%-kal, a boroké 16,4%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 20,8%-kal, a virágoké és dísznövényeké 19,3%-kal, a gyógyszereké 8,7%-kal, a tanszereké és az írószereké 21,7%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházati cikkeké ez idő alatt 8,5%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára májusban is számottevően, 8,1%-kal nőtt az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 10,4%-kal, az új személygépjárműveké 17%-kal nőtt, a használt személygépjárműveké 1,3%-kal, a televíziókészülékeké 0,5%-kal csökkent. **A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára kiugró mértékben, 37,2%-kal emelkedett;** ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé csaknem másfélszeresére, 49,1%-kal, az elektromos energiáé 27,2%-kal, a széné 34,1%-kal, a tüzfáé 48,9%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 17,7%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások májusban éves összehasonlításban számottevően, 14,3%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 27,1%-kal, a járműjavítás 23,1%-kal, a háztartási szolgáltatás 24,1%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 19,8%-kal, az üdülési szolgáltatás 23,5%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás

is 23,1%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 8%-kal, a lakbér 14,6%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 12,2%-kal nőtt.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** májusban 0,2%-kal csökkent az előző hónaphoz, és 22,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az ötödik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával éves összehasonlításban számított **maginfláció** 22,8% volt, ami **a fogyasztói árindex magas szinten történő stagnálását vetíti előre** a következő hónapokban.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. **A múlt év elején a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős** – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – **pénzkiáramlás hatása**, míg **az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom**. Ez év áprilisban az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,9%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – jelentősen, 12,6%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban a kiskereskedelmi forgalom volumene 10,4%-kal maradt el az egy évvel korábbtól.

Évkezdettől az élelmiszerforgalom 8,2%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 9,7%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szaktoltoké pedig 3,5%-kal mérséklődött. A vegyes iparcikkek forgalma 14,4%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 17%-kal, a könyveké és újságoké 3,9%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,1%-kal, a ruházati termékeké 3,1%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 1,6%-kal, az illatszereké 1,1%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 10,7%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 20,2%-kal mérséklődött, míg a használtcikkek forgalma 4,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

A **lakosság betétállománya** április folyamán 72 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 12 302 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 59 milliárddal, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 40 milliárd forinttal nőtt, árfolyamváltozások következtében 55 milliárd forinttal mérséklődött. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 61 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbtól. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint a negyedik hónap végén a lakosság birtokában 8 954 milliárd forint értékű állampapír volt, 3,9%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír

vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** áprilisban 1 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 9 871 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 2 milliárddal nőtt, a devizahiteleké nem változott. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 8 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** hat év óta tartó dinamikus bővülése a világjárvány következtében megtorpant, amit a következő két évben emelkedés követett. Ez év áprilisban a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 2,3%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 5,1%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetől az export volumene 5,8%-kal, az importé 1,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 5,7%-kal nőtt, az onnan érkező importé 1,6%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 6,6%-kal, az onnan származó behozatalé 9,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első négy hónapban 510 milliárd forintot, illetve 1 420 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 1 706 milliárd forinttal, illetve 4 666 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 11%-kal, a behozatalban 8,3%-kal nőtt, a cserearány 2,8%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz képest 5%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 8,2%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első négy hónapban nyers adatok szerint 16,1%-kal, a behozatalé 9,3%-kal nőtt. Az áruфőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 2,8%-kal, a másik lényeges termékcsoport, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 29,2%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 8,3%-kal, a közúti járműveké 33,1%-kal emelkedett. A második legjelentősebb áruфőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 3,4%-kal, az importé 4,1%-kal csökkent. Az áruфőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 17,5%-kal, behozatala 9,9%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoport, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 9,5%-kal, behozatala 0,4%-kal nőtt. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 8,2%-kal, importja 13,4%-kal

bővült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 30,5%-kal, importja 16,3%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene az első négy hónapban 6,5%-kal csökkent, euróban mérve a kőolaj behozatala 7%-kal, a földgázé 22,7%-kal, a villamos energiáé 41,1%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 9,1%-kal csökkent, a behozataluké 5,7%-kal nőtt. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 4,1%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 5,5%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 16,1%-kal, az élőállatoké 30,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az MNB adatai szerint **a múlt évben rendkívüli mértékben romlott a fizetési mérleg és jelentősen nőtt az ország külső adóssága.** Az idei első negyedév némi javulást hozott: a folyó fizetési mérleg hiánya a múlt évinél kisebb, 774 millió euró, a GDP 2,5%-a volt. A bruttó államadósság a múlt év végén 48 837 milliárd forintot tett ki az egy évvel korábbi 42 321 milliárd forinttal szemben. Az idei első negyedév végén a bruttó államadósság 51 175 milliárd forint volt, három hónap alatt 2 338 milliárd forinttal emelkedett. **A bruttó államadósság december végén a GDP 73,3%-át, míg 2023 március végén 74,9%-át tette ki,** azaz az első negyedévben 1,6 százalékponttal emelkedett.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** május végén 2 763 milliárd forint, **az éves hiánycél csaknem négyötöde, 81,3%-a volt.** Az első öt hónapban a központi alrendszernek 14 380 milliárd forint bevétele keletkezett, amely a törvényi előirányzat 39,5%-át tette ki, és 17 144 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 43,1%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya május végén 2 752 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 77,3%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** az első öt hónapban 1 601 milliárd forint **adót fizettek**, 43,2%-kal többet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a szabályozás változása következtében a kincstárnak 609 milliárd forintos bevétele keletkezett, 32,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az egyéb központosított bevételek – a környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek – jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 14,8%-a, 237 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 5,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egyéb központosított bevételek legnagyobb hányada változatlanul az elektronikus útdíjak befizetéséből ered. E jogcímen 116 milliárd forint realizálódott, 6,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. **Az első öt hónapban 35 milliárd forint különadót fizettek a kiskereskedelmi vállalkozások,** – a múlt év közepén radikálisan megemelt kötelezettségnek megfelelően – csaknem háromszor annyit, 182,5%-kal többet, mint a 2022 azonos időszakában, **mely – nem elhanyagolható mértékben – hozzájárult az élelmiszerárak elszabadulásához.**

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első öt hónapban 3 504 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 7,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból az egy évvel korábban realizátnál 2,5%-kal, jövedéki adóból 10,1%-kal több, ezen belül a dohánytermékek

jövedéki adójából – az adómérték 2022. júliusi és ez év januári emelésének következtében – 23,1%-kal nagyobb, míg a járműüzemanyagokéból 0,4%-kal kisebb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 139 milliárd forintos bevétel 26,6%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 1 792 milliárd forint **adót fizetett**, 867 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból – miután a gyermekes családoknak a 2022. évi választást megelőzően szinte teljes előző évi adóbefizetésüket visszatérítette a kormány, az alacsony bázis következtében – 866 milliárd forinttal nagyobb, míg illetékekből 2,8%-kal kevesebb, gépjárműadóból 6,4%-kal több állami bevétel keletkezett az egy évvel azelőttinél. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első öt hónapban 4 135 milliárd forintot tett ki, amely 16,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 21,7%-kal, az egészségbiztosítási alapé 10,2%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 308 milliárd forint volt, 21,8%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Ezen belül e bevételek csaknem felét, 49,7%-át kitevő foglalkoztatási alap 153 milliárd forintos bevétele 38,7%-kal volt kisebb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 61 milliárd forintos összege – amely e bevételecsoport 20%-át jelentette – a múlt évitől 16,4%-kal maradt el.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** az első öt hónapban 5 180 milliárd forintot tettek ki, 11,5%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 1,3%-kal, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 21,4%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. Az uniós programokra 1 332 milliárd forintot fordított a kormány, 21,8%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi önkormányzatok támogatására május végéig 482 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron 3,2%-kal többet az egy évvel korábbinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 324 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron 6,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. A családi támogatásokra fordított összeg 4,4%-kal emelkedett, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,7%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások 4,4%-kal meghaladták az egy évvel korábbi. A foglalkoztatási alap kiadásai 139 milliárd forintot tettek ki, 1,1%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 35,3%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 2 571 milliárd forintos kiadása 27%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 1 631 milliárd forintot használtak fel, 6,8%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 933 milliárd forintot fordítottak, folyóáron mindössze 4,6%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak** május végi összege 93,2 milliárd forint volt, a hónap folyamán 10,3 milliárd forinttal, 12,4%-kal emelkedett. Az adósság legnagyobb hányadát, 90,9%-át, 84,8 milliárd forintot – az egészségügy és az oktatás állami fenntartású intézményeinek költségvetési fejezetek közötti átrendezése és a rendészeti szervek

növekvő eladósodása következtében – a Belügyminisztérium halmozta fel. *Az egészségügyi ágazat adóssága 58,9 milliárd forintot, a teljes tartozásállomány csaknem kétharmadát, 63,2%-át tette ki*, és volumene 7,3 milliárd forinttal, 14,1%-kal nőtt egyetlen hónap alatt. Az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyonkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemek klinikai központjainak felhalmozott, 15 milliárd forintot meghaladó adósságát. A május végére kialakult helyzet világosan tükrözi, hogy hiábavaló a kormányzatnak az a magatartása, hogy év végén kifizeti a költségvetési szervek tartozását, a normális működéshez valóságos konszolidációra, betartható működési rend kialakítására és a valós költségek megtérítésére van szükség. Ez különösen az egészségügyi szolgáltatók reális finanszírozására, de más ágazatokra, így az oktatási és a szociális intézményekére is megállapítható. Az ötödik hónap végéig 44 kórház halmozott fel félmilliárd forintot meghaladó tartozást, ezen belül 22 intézményé az 1 milliárd forintot, 4 egészségügyi szolgáltatóé a 2 milliárd forintot, ebből az egyiké a 3,5 milliárd forintot is túllépte.

A BM más területein is folytatódott a tartozásállomány emelkedése. Az Országos Rendőrfőkapitányság szervezetei 7,2 milliárdos, a Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokságának szervezetei 5,4 milliárdos adósságot halmoztak fel az év első öt hónapjában. A múlt év óta folyamatosan nő a tankerületi központok tartozásállománya, és májusra elérte a 11,8 milliárd forintot; ezen belül a 9 budapesti tankerületi központé az 5,2 milliárd forintot; országosan 7 központ adóssága haladta meg a 0,5 milliárd forintot, ezek közül háromé az 1 milliárd forintot. A Miniszterelnökség tartozásállománya 4 milliárd forintot, a Kulturális és Innovációs Minisztériumé 2,3 milliárd forintot tett ki május végén. A tartozásállomány 97,1%-a a szállítókkal szembeni adósság, a költségvetés kényszerhitelezőivé téve a vállalkozások széles körét. A költségvetési intézmények több mint felének, 56,6%-ának volt az ötödik hónap végén lejárt határidejű tartozása, csaknem egyharmadának, az intézmények 32,8%-ának 30 napon túl fennálló adósságállománya volt.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az *ipari termelés*; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. A múlt évben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés. Ez év áprilisban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 2,5%-kal csökkent a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 5,8%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az első négy hónapban az ipar kibocsátása 4,3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A feldolgozóipari kibocsátás 3,2%-kal, az energetikai ipari 23,9%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Évkezdetől a feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése 15,3%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,4%-kal, az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, az élelmiszeripar kibocsátása 14,6%-kal visszaesett. A kisebb súlyú alágak közül – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 27,8%-kal, a gépgyártásé 6,6%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 4,2%-kal bővült, míg a

gyógyszergyártásé 1,1%-kal, a bőr- és ruházati iparé 4,1%-kal, a papír- és nyomdaiparé 9,2%-kal, a gumi- és műanyagiparé 8,1%-kal, a kohászaté 14,2%-kal, a vegyiparé 24,5%-kal, a kőolaj-feldolgozása 30%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Az **ipari export** áprilisban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 0,1%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első négy hónapban az ipari kivitel 1%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A villamos berendezés gyártás kivitele 35%-kal, a járműgyártásé 16,9%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 3,2%-kal, a gépgyártásé 2,3%-kal, a gyógyszeriparé 1,9%-kal, a bőr- és textiliparé 0,1%-kal nőtt, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 4,3%-kal, a papír- és nyomdaiparé 5,9%-kal, a gumi- és műanyagiparé 11,5%-kal, az élelmiszeriparé 15,1%-kal, a vegyiparé 19%-kal, a kohászaté 19,3%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 2,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 28,2%-kal elmaradt attól.

Az **ipar belföldi értékesítése** áprilisban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 0,2%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 18,8%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban a belföldi értékesítés 16,3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A gépipar belföldi értékesítése 14,4%-kal, a villamos berendezés gyártásé 9,2%-kal, a járműgyártásé 5,5%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé szintén 5,5%-kal emelkedett, míg a gyógyszeriparé 3%-kal, a kohászaté 3,6%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 3,9%-kal, a bőr- és textiliparé 10,4%-kal, a papír- és nyomdaiparé 13,8%-kal, az élelmiszeriparé 14,3%-kal, a kőolaj-feldolgozása 21,7%-kal, a gumi- és műanyagiparé 24,9%-kal, a vegyiparé 30,8%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 12,9%-kal, az energetikai iparé 21,2%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene áprilisban 9,8%-kal, az új exportrendeléseké 8,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A **teljes rendelésállomány** a negyedik hónap végén 6,2%-kal magasabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene április utolsó napján 6,2%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül a gyógyszergyártásé két és félszeresére, 150,3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 16,3%-kal, a vegyiparé 12%-kal, a gépgyártásé 4,9%-kal, a járműgyártásé 4%-kal emelkedett, míg a villamos berendezés gyártásé 11,6%-kal, a papírgyártásé 18,8%-kal, a kohászaté 32,5%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 5,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A negyedik hónapban – nyers adatok szerint – csak Pest régióban nőtt az ipari kibocsátás, 2,4%-kal, a többiben 5,2% és 13,3% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Alföldön 13,3%-kal, Budapesten 13,1%-kal és Észak-Magyarországon 11,3%-kal.

Az **építőipari termelés** 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. A múlt évben 3%-kal nőtt a kibocsátás. Ez év áprilisban az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 2,6%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 3,2%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első négy hónapban az építőipari kibocsátás 7,7%-kal

maradt el az egy évvel korábbtól; az épületek építése 8,3%-kal, míg az egyéb építményeké 6,1%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene áprilisban 37,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól; ezen belül az épületek építésére irányulóké 33%-kal, az egyéb építmények létrehozását célzóké 42,3%-kal csökkent. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a harmadik hónap végén 27,5%-kal kisebb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 4,3%-kal, az egyéb építményeket célzóké 41,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első négy hónapban 18,5%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése kevesebb mint kétharmadára, 38%-kal visszaesett, ezen belül a búzáé 3,4%-kal, míg a kukoricáé 66%-kal. Az ipari növények értékesítése 27,7%-kal, a zöldségféléké 0,9%-kal, a gyümölcsöké 14,5%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 2,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól; a vágóállatok értékesítése 1,1%-kal, ezen belül a vágómarháé 1,6%-kal, a vágósertésé 1,4%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 1,6%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 5,7%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 11,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

Turizmus

A **turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett**, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti forgalmat. A KSH legutóbb publikált adatai szerint az első négy hónapban 3 506 ezer **vendég** 8 865 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 4,9%-kal, a **vendégéjszakáké** 1,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **külföldi vendégek** 4 541 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 13%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** az első négy hónapban 4 324 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 8,4%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 142 milliárd forintot tett ki, folyóáron 38,5%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 97 milliárd forintra, 39%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első öt hónapjában 34 600 **gyermek született**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 2,2%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,7‰ volt, 0,2 ezrelékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. Évkezdettől 12 500 **házasságot kötöttek**, számottevően, 32,7%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 3,8‰ volt, 1,8 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbitól.

Az első öt hónapban 55 300 **halálesetet** anyakönyveztek, 7,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 13,9‰ volt, 1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 2,9‰ volt, 0,6 ezrelékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében az első öt hónapban 20 600 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 1,2 ezrelékponttal kisebb ütemű, 5,2‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az év első öt hónapjában 68 400 **bűncselekményt** regisztráltak, jelentősen, 16,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 65 800 elkövetést regisztrált a bűnügyi statisztika, számottevően, 24,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2023. május – június

Gazdasági növekedés

Változatlanul kritikus folyamatok dominálnak a világgazdaságban, ugyanakkor az első fél év eddig megismert adatai alapján a korábban becsült kockázatok bekövetkezésének esélye érzékelhetően csökkent. Több mint egy éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. *A globális gazdaság növekedésének kilátásai* – többek között az Európában háromnegyed évszázada nem tapasztalt hódító háború hatására – *a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, és a széles körben bekövetkező lassulás mellett a fejlett országok némelyikében a recesszió veszélye sem múlt el.* Ehhez társul az is, hogy a fejlett gazdaságokban 40 év óta legmagasabb infláció alakult ki, melyet az energiahelyzet bizonytalansága is táplál, és az infláció letöréséhez szükségszerű szigorú monetáris politika a növekedés ellen hat. Egyidejűleg sürgető az utóbbi években kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika sem, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése és a gazdasági növekedés lassulása. A recesszió elkerülésében fontos tényező, hogy az Európai Unió országai a múlt évben jelentősen csökkentették függőségüket az orosz energia importtól: ugyanakkor a világkereskedelemben érzékelhető lassulás nehezíti a kilábalást. A létrejött geopolitikai feszültségek hatására elindult a világkereskedelem szerkezetében az a folyamat, amely Kína szerepének ártértékelését, alternatív megoldások felkutatását célozza; a folyamat rövidtávon szintén a növekedés lassulását eredményezheti.

A Nemzetközi Valutaalap szakértőinek nyári prognózisa szerint a globális gazdaság a 2021. évi 6,3%-ot, valamint a múlt évi 3,5%-ot követően 2023-ban és jövőre is 3%-kal bővíülhet; az ez évi várakozás 0,2 százalékponttal meghaladja a tavaszi prognózisban megjelölt indexet, míg a jövő évi megegyezik azzal. A fejlett gazdaságok növekedési előrejelzését 2023-ra 0,2 százalékponttal 1,5%-ra javította, a 2024. évit változatlanul 1,4%-on tartotta az IMF szakértő gárdája. A nyári prognózis szerint az Egyesült Államok bruttó hazai terméke az idén 1,8%-kal, míg jövőre 1%-kal haladhatja meg az előző évit. Az Európai Unióban az egyesített GDP

volumene 2023-ban 1%-kal, a jövő évben 1,7%-kal emelkedhet, míg ugyanezek a mutatók az eurózónában 0,9%, illetve 1,5% lehetnek. Az IMF azt feltételezi, hogy a német gazdaság az idei 0,3%-os zsugorodást követően jövőre 1,3%-kal bővül, míg az olasz gazdaság két azonos mutatója 1,1%, illetve 0,9% lehet. Az előrejelzés szerint ennél kedvezőbbek a francia és a spanyol gazdaság kilátásai: az előbbiben 0,8% és 1,3%, míg az utóbbiban 2,5% és 2% lehet a bővülés dinamikája. Az Egyesült Királyság bruttó hazai terméke ez évben várhatóan 0,4%-kal, jövőre pedig 1%-kal emelkedhet, míg Japáné a két relációban 1,4%-kal, illetve 1%-kal nőhet.

A feltörekvő gazdaságokban magasabb dinamikát vár az IMF: a 2021. évi 6,8%-ot és a múlt évi 4%-ot követően ez évben is 4%-ot, 2024-ben pedig 4,1%-ot prognosztizálnak. A kínai gazdaságban a korábbi időszakhoz képest lassulás várható: a 2021. évi 8,4%-os és a múlt évi 3%-os bővülést ez évben 5,2%, míg jövőre 4,5% követheti. Ezzel szemben Indiában az elmúlt két évi 9,1%-os és 7,2%-os növekedés ez évben 6,1%-ra mérséklődik, míg 2024-ben ismét 6,3%-ra gyorsul. Az orosz gazdaság a 2021. évi 5,6%-os bővülés, valamint a múlt évi 2,1%-os szűkülés után idén várhatóan 1,5%-kal, míg jövőre 1,3%-kal bővül az IMF prognózisa szerint. A világkereskedelem volumenének elmúlt két évi jelentős, 10,7%-os, illetve 5,2%-os emelkedése 2023-ban 2%-ra lassulhat, míg jövőre 3,7%-ra nőhet.

Az eddig megjelent, részben becsült – az ukrajnai háború következményeit is tükröző – statisztikai adatok valamivel kedvezőbbek a korábban feltételezett kilátásoknál: az Amerikai Egyesült Államok bruttó hazai terméke a második negyedévben – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 0,6%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,6%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az Európai Unióban a gazdaság – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – stagnált az előző negyedévhez, és 0,5%-kal bővült a 2022. év azonos időszakához viszonyítva. Ugyanezen mutatók értéke az eurózána 20 tagországában valamivel kedvezőbb: 0,3%, illetve 0,6% volt. A pandémia és az orosz–ukrán háború miatti energiaár emelkedés, továbbá a külföldi beszállítások folyamatosságának hiánya súlyosan érintette a német gazdaságot: a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – stagnált az előző negyedévhez, és 0,1%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az eurózána másik jelentős gazdasága, a francia fejlődési üteme a korábbiakhoz viszonyítva szintén jelentősen mérséklődött: a bruttó hazai termék 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,9%-kal 2022 azonos időszakához képest. A kilábalás lehetőségének nehézségeire utalnak az eurózána két másik jelentős gazdaságának adatai: az olasz GDP 0,3%-kal csökkent, illetve 0,6%-kal nőtt, míg a spanyol az első relációban 0,4%-kal, az előző év azonos időszakával összevetve pedig 1,8%-kal emelkedett. Kínában a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 6,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaság súlyos válságba került. A gazdaság a múlt év második felében technikai recesszióba jutott, ami folytatódott az idei első negyedévben és a gazdasági teljesítmény további csökkenése várható a második negyedévben is. ***A gazdasági folyamatok alapján az idei év egészében is csak a körülmények nagyon szerencsés alakulásával kerülhető el a gazdaság további zsugorodása.*** Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél ***sokkal súlyosabb gond a strukturális válság.*** ***A gazdaság szerkezete az utóbbi 12 évben a lecsúszást determináló irányba halad:*** a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika

következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a lecsúszás megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

A kormányzati gazdaságpolitika eredményeként a múlt évben súlyos ikerdeficit alakult ki: magas volt az államháztartási hiány, negatív volt a külkereskedelmi és a fizetési mérleg egyaránt. A folyó fizetési mérleg ez évben – az energiaárak csökkenésével – lényegesen javult, az államháztartási hiány ugyanakkor ez évben is lényegesen túllépi a költségvetési törvényben meghatározott 3,9%-os mértéket. Ezért ***elkerülhetetlenek még ebben az évben további megszorító intézkedések*** /természetesen ezzel ellentétes kormányzati kommunikációval, esetleg az Európai Bizottság szándékos megtorló intézkedéseire hivatkozva/.

A magyar infláció változatlanul a legmagasabb az Európai Unióban, és a forint árfolyamát csak a kiemelkedően magas, 18%-os irányadó kamattal tudta időlegesen stabilizálni a jegybank. Ahogy a Monetáris Tanács elkezdte fokozatosan csökkenteni az irányadó kamatot, ismét megindult a forint gyengülése. Ebben a folyamatban a kamat csökkentésen túl elsődleges szerepe a jegybank hitelességi deficitjének, a háttérben pedig a magyar gazdaságpolitika totális csődjének van. Az idei év komoly kihívása a magas adósságszolgálat, amely megközelíti a GDP 4%-át. 2023-ban ***nem lesz elkerülhető a reálkeresetek és a reáljövedelmek érzékelhető csökkenése***, miként nincs reális esély a közszféra foglalkoztatási gondjainak mérséklődésére. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy a kormányzati magatartás miatt egyre kisebb a valószínűsége, hogy az idén érkezhetnek uniós források. ***A kormányzat egyre agresszívabb unióellenes kommunikációt folytat, mely arra utal, hogy a kormányban sem számítanak arra, hogy ez évben vagy akár a jövő év elején érkezhetnek uniós források.***

Az Eurostat a szokásoknak megfelelően közzétette a tagországok egy főre jutó bruttó hazai termékének és a háztartások egy főre jutó fogyasztásának vásárlóerő paritás szerint számított 2022. évi előzetes adatait. A számítások egységes módszertan alapján készülnek. Összehasonlíthatóvá teszik az egyes országok gazdasági teljesítményét és a háztartások fogyasztását a valuták árfolyamától függetlenül olyan módon, hogy figyelembe veszik az egyes országok eltérő árszínvonalát. Az eredményeket az Európai Unió átlagához viszonyítva mutatják ki. ***Az Eurostat évenként elvégzett elemzése – sajnálatos módon – Magyarország lecsúszásának folyamatát tükrözi.*** Még a pandémia előtti három évben elért gazdasági növekedés is alig hozott érdemi változást ebben. Az e periódusban tapasztalt növekedési dinamika az egy főre jutó GDP volumenében közeledést mutatott ugyan az Európai Unió átlagához, de alig tapasztalható közeledés az utóbbi öt évben egy másik igen fontos fejlődésjellemző, az egy főre jutó fogyasztás volumenében. A környező országokhoz viszonyítva pedig még a magyar gazdaság uniós támogatás lehívástól függő, magasabb növekedési üteme sem állította meg a lecsúszás folyamatát, és ***a háztartások egy főre jutó fogyasztásában Magyarország az utolsó előtti, 26. helyre került, csupán Bulgáriát előzi meg.***

A magyar gazdaság teljesítménye 2010-ben az Európai Unió átlagának 66%-a volt. A 2013. évi magasabb növekedéssel érte el az egy főre jutó magyar GDP az uniós átlag 68, majd 2015-ben a 70%-át, amit csak 2019-ben sikerült 3 százalékponttal meghaladni, a múlt évben pedig elérni

annak 77%-át. A háztartások egy főre jutó fogyasztásában az elmúlt hat év alig hozott változást: ez a mutató 2015-ben az Európai Unió átlagának 63%-a volt, és 2017-ben az uniós átlag csupán 64%-ára, 2019-ben 67%-ára, a múlt évben pedig annak 72%-ára emelkedett. Ez a pozíció jól mutatja a magyar társadalom helyzetét: a korábbinál érzékelhetően gyorsabb gazdasági növekedés csupán a kormányzati kommunikáció szerint eredményezett sikereket, az Európai Unió többi országához képest egyáltalán nem. Azaz ***a háztartások egy főre jutó fogyasztásának alakulása a kormány torz társadalompolitikáját tükrözi.***

A kelet-közép-európai térség országainak többségében eredményesebb volt a közeledés az európai centrumhoz, mint a magyar gazdaságban. Az egy főre jutó GDP-t tekintve 2010-hez képest is romlott a pozíciónk: akkor a térség 11 államából a negyedik helyet foglaltuk el Szlovénia, Csehország és Szlovákia után, míg a múlt évben a hetediket. A háztartások egy főre jutó fogyasztását tekintve 11 közép-kelet-európai ország rangsorában akkor a hetedik helyet foglalta el Magyarország, míg 2022-ben a 10. helyet.

Az egy főre jutó bruttó hazai termék vásárlóerőben mért értékét 2010 óta vizsgálva az uniós centrumhoz Litvánia 28, Románia 24, Észtország és Lettország 20, Lengyelország 16, Bulgária 13, Magyarország és Horvátország 12, Szlovénia 8, Csehország 6 százalékponttal közelített, míg Szlovákia 10 százalékponttal távolodott attól. Ha a háztartások egy főre jutó fogyasztását vizsgáljuk, akkor Románia 29, Litvánia 24, Észtország 18, Lettország szintén 18, Lengyelország 15, Bulgária 14, Horvátország 9, Magyarország ugyancsak 9, Csehország 8, Szlovénia 4 százalékponttal került közelebb az Európai Unió átlagához, míg Szlovákia 6 százalékponttal távolodott attól. Az Európai Unió tagállamaitól és a szövetség átlagától való lemaradásunkat jól jellemzi a háztartások egy főre jutó fogyasztása szerinti rangsor: 2022-ben Litvánia egy főre jutó háztartási fogyasztása az uniós átlag 95%-a, Szlovéniáé 90%-a, Romániáé 88%-a, Lengyelorszáé 86%-a, Csehorszáé 83%-a, Lettorszáé 80%-a, Észtorszáé 79%-a, Horvátorszáé 75%-a, Szlovákiáé 73%-a, míg Magyarorszáé 72%-a, Bulgáriáé pedig 67%-a volt. Azaz a háztartások egy főre jutó fogyasztása Litvániában megközelíti az uniós átlagot, Szlovéniában, Romániában, Lengyelországban, Csehországban, Lettorszában meghaladja az uniós átlag négyötödét, Észtországban és Horvátországban a háromnegyedét, míg Magyarorszáé még a csatlakozáskor lényegesen nagyobb lemaradással indult Lettország és Románia szintjénél is alacsonyabb. A mutató időbeli változása ráadásul azt jelzi, hogy míg a kelet-közép-európai országok többsége érzékelhetően közeledik az uniós centrumhoz, a magyar átlag ehhez viszonyítva alig mozdul.

Az Európai Unió tagországainak gazdasági teljesítményét és a háztartások fogyasztását a 2008. évi világválság erőteljesen átrendezte. Az országok többségében recesszió vagy ahhoz közeli állapot hátráltatta a fejlődést. A harmadik évezred második évtizedének elején ismét megindult a gazdasági növekedés, de ***az Európai Unió egészében hangsúlyváltás érzékelhető: míg korábban a jólét növelése volt a fő törekvés, napjainkra a biztonság kapott kiemelt szerepet.*** A makrogazdasági adatokat tekintve ***az Európai Unió megőrizte*** korábban elfoglalt ***pozícióját a világ gazdaságában.*** A 2008-as válság előtti évben az Amerikai Egyesült Államok egy főre jutó bruttó hazai terméke az Unió átlagának 152, míg 2021-ben 143%-a volt, Japán esetében a két mutató 109, illetve 88%. ***Az Európai Unión belül ismét nő a különbség az egyes országcsoportok között,*** és nem csupán átmenetinek bizonyult a ***déli tagországok lemaradása:***

az utóbbi években – Máltát kivéve – egyértelműen **nőtt a különbség az uniós átlag és a mediterrán országok fejlettségi szintje között.**

Az Eurostat közlési gyakorlatában nyolc évvel ezelőtt a két makrogazdasági mutató – az egy főre jutó GDP és a háztartások egy főre jutó fogyasztása – helyet cserélt, és az elemzésekben a háztartások egy főre jutó fogyasztását tekintik elsődlegesnek. E mutató alapján felállított rangsorban Luxemburg kiemelkedik a tagországok közül, ahol az egy főre jutó fogyasztás eléri az uniós átlag 138%-át. Kiemelt helyet foglal el a rangsorban a 2022. évi adatok alapján Németország, Ausztria, Hollandia és Belgium, ahol ez a fogyasztási mutató 115% és 119% között volt. Dánia, Franciaország, Finnország és Svédország egy főre jutó háztartási fogyasztása eléri vagy meghaladja az uniós átlag 109%-át. Az átlag 90-99%-a közötti fogyasztási mutatót mértek Olaszországban, Cipruson, Litvániában és Szlovéniában, míg 80% és 89% közötti értéket Romániában, Írországon, Lengyelországban, Spanyolországban, Portugáliában, Máltán, Csehországban és Lettországon, 75% és 79% közötti mutatót pedig Észtországban, Görögországban és Horvátországban. Három tagország van ezektől az értékektől lemaradva: Szlovákia, Magyarország és Bulgária.

A 2022. évi adatok szerint az egy főre jutó bruttó hazai termék volumenével mért rangsort is különleges helyzeténél fogva hosszú idő óta a pozíciót elfoglaló Luxemburg vezette: az egy főre jutó GDP az uniós átlag 261%-a volt. Kiemelkedő volt az egy főre jutó GDP Írországon, amely 2014-ben az uniós átlag 138%-át érte el. 2015-től azonban ezt az adatot nem lehet mértékadónak tekinteni, mert az ír statisztikai hivatal – közlése szerint élve a nemzeti számla számítás Eurostat által alkalmazott módszertanában kínált lehetőséggel – az ír multinacionális cégek Írországon kívüli tevékenységét is beleszámítja a GDP-be. Az így kapott érték az uniós átlag 233%-át jelentette. Ez a nemzeti mutatószám ilyenformán nem konzisztens a többi tagállam megfelelő adatával, így nyilvánvalóan nem képezhet összehasonlítási alapot.

Az e mutató alapján felállított rangsorban Dánia, Hollandia és Ausztria gazdasági teljesítménye az uniós átlag 137, 129, illetve 125%-át tette ki, míg Belgiumé az uniós átlag 120, Svédorszáké szintén 120, és Németorszáké 117%-át adta ki. A következő csoportot alkotta Finnország, Málta és Franciaország, ahol az egy főre jutó bruttó hazai termék az uniós átlag 109, 102, illetve 102%-át tette ki. E 11 tagország gazdasági teljesítménye haladta meg az Európai Unió egészének átlagát; ezek közül 9 érte el az euró-zóna átlagos teljesítményét, ami 4 százalékponttal volt magasabb a teljes uniós átlagánál a múlt évben.

A rangsor tükrözi a dél-európai tagországok lecsúszásának folyamatát is: 2010 óta az egy főre jutó bruttó hazai terméket illetően Görögország és Ciprus 12, Olaszország 9, Spanyolország 8, Portugália pedig 5 százalékponttal távolodott az Európai Unió átlagához viszonyított szintjétől. A 2022. évi adatok alapján az Unió átlagától legfeljebb 10%-kal elmaradó csoportba tartozott e relációban két dél-európai gazdaság: Olaszország és Ciprus, továbbá közéjük tartozott a két legfejlettebb kelet-közép-európai tagállam, Szlovénia és Csehország. A következő csoportba sorolható Spanyolország, valamint Észtország és Litvánia; ezekben az országokban az egy főre jutó GDP az uniós átlag 85 és 89%-a volt.

E mutató tekintetében az uniós átlagtól 23-30%-kal elmaradt tagállamok újabb csoportot alkotnak. Ide tartozik egy dél-európai ország, Portugália, ahol a gazdasági válság idején

megtorpant a felzárkózási folyamat, valamint a kelet-közép-európai térség öt állama: Lengyelország, Magyarország, Románia, Lettország és Horvátország. A következő csoportban az egy főre jutó bruttó hazai termék az uniós átlag 68%-a volt: Szlovákiában és Görögországban mérték ezeket az értékeket. A sort Bulgária zárja: az egy főre jutó GDP nem érte el az uniós átlag kétharmadát, annak 59%-a volt.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok érzékelhető csökkenést jeleznek a – szezonális hatásoktól szűrt – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya júniusban 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,4%-ot mutatott. Két dél-európai tagállamban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliség: Spanyolországban 11,7%-ot, Görögországban 11,1%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További négy tagállamban mérték 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Litvániában és Svédországban 7,5%-os, Olaszországban 7,4%-os, Franciaországban 7,1%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 3,9%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 20. helyen állt. Ha a mutató számításakor figyelembe vesszük a közfoglalkoztatottakat – akik más tagállamokban a szociális foglalkoztatás kategóriájába tartoznak, ezért ellátásuk rendszerének tartalma és szerkezete is eltér a magyarországitól – az így számított munkanélküliségi arány 4,3% lenne, ami lényegesen kedvezőtlenebb, és ezzel az értékkel az uniós rangsor középső harmadában lenne. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban visszaállt a pandémia előtti szintre, így az Amerikai Egyesült Államokban a ráta júniusban 3,6%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint az április és június közötti három hónap átlagában a *foglalkoztatottak száma* 4 724 ezer fő volt, 31 ezer fővel, 0,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 72 ezer főt tett ki, ami 9,2%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 102 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 7,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – *hazai elsődleges munkaerőpiacon* az április és június közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 121 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 550 ezer főt foglalkoztattak, 0,7%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség *foglalkoztatási rátája* 74,7% volt, 0,4 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88,2% volt, 0,2 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel

korábbinál, az 55-64 évesek 69,4%-os foglalkoztatási mutatója pedig 4,1 százalékponttal haladta meg a múlt év azonos időszakában regisztrált értéket.

Az **aktív munkanélküliek száma** az április és június közötti három hónap átlagában 193 ezer fő volt, 36 ezer fővel, 22,7%-kal több, mint egy évvel korábban. Az első negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 128 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – az április és június közötti három hónap átlagában 3,9% volt, 0,7 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A 25 éven aluliak között 13,9%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 3,9 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskereső több mint egyharmada, 35,9%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget. A munkakeresők helyzete az egy évvel korábbihoz viszonyítva valamelyest javult, a több mint egy éve állást keresők aránya 0,8 százalékponttal csökkent. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 9,5 hónap az egy évvel korábbi 10 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** június végén 224 200 fő volt, 4 400 fővel, 1,9%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 6 100 fővel, 2,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év hatodik hónapjában a foglalkoztatók 25 ezer új álláshelyet jelentettek be, 0,9%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 5,6%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az előző júniusi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 35%-kal lett több, míg a támogatott munkahelyeké 29,5%-kal lett kevesebb. A hatodik hónapban bejelentett új álláshelyek közel egyharmada, 30,3%-a közmunka végzésére irányult.

Június végén a nyilvántartott munkanélküliek 9,7%-a 25 éven aluli fiatal volt, 53,9%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 30,5%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 41,6%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 50,8%-a – körében 50,3% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,7% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,5% technikumot, míg 19,5% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 7,6%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskereső közel egyharmada, 33,2%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt. A munkanélküliek csupán alig egyharmada, 35,1%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 92 800 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 22,7%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede, 42,3%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmens jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve

az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év hatodik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac**. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,6%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,2%, Észak-Alföldön 7,7%, míg Dél-Dunántúlon 6,6% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további ötben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,5%-os, Nógrád megyében 10,1%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,8%-os, Somogy megyében 7,7%-os, Heves megyében 7,4%-os, Hajdú-Bihar megyében 7,1%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 6,9%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további három megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 6,7%-os, Baranya megyében 6,4%-os, Tolna megyében 5,3%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** májusban 68 ezer fő volt, 1,2%-kal több, mint egy hónappal, és 14%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első öt hónapban 115 800 forint volt, nominálértékben 16,2%-kal több, mint egy évvel korábban; a nettó kereset reálértéke ugyanebben az időszakban 6,6%-kal csökkent. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első öt hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél a KSH jelentése szerint – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 663 ezer fő **állt alkalmazásban**, 1,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva a teljes munkaidőben alkalmazottak létszáma 1,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 606 ezer főt alkalmaztak, 0,5%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első öt hónapban 554 700 forint volt, 13,2%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 437 700 forintot tett ki, 16,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A medián kereset 21,1%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 570 400 forint volt az átlagos kereset, 17,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 545 600 forintot mutatott a keresetek átlaga, 3,2%-kal alacsonyabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első öt hónapban 366 700 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 12%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 24,4%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset jelentősen, 10%-kal csökkent**. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 379 300 forintos nettó átlagkereset 17,9%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a

közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 362 900 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 3,2%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. ***A közsférában a reálkereset számottevően, 22,2%-kal csökkent.***

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági válság következtében ***inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra***, ugyanakkor ***az idei év adatai a trend változását tükrözik***. Hazánkban a túlfűtött gazdasági növekedés valamint a forintgyengülés következtében már ötödik éve ***jelen van az árnyomás***, amely a fogyasztói árakat a pandémia megjelenését megelőzően is magasan tartotta. Erre utal az Európai Unióban kiugróan legmagasabb infláció, valamint az élelmiszerek és a szolgáltatások árának tartósan magas szintje egyaránt. Az Európai Unióban a fogyasztói árak júniusban 6,4%-kal, míg az eurózónában 5,5%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint számított 19,9%-os ***magyar infláció az Európai Unió tagországai között kiemelkedően a legmagasabb, és több mint háromszorosa az uniós átlagnak***. 11,5%-ot elérő fogyasztói árindexet ezen kívül sehol sem mértek. Kizárólag a visegrádi országokban mértek kétszámjegyű áremelkedést: Szlovákiában 11,3%-ot, Csehországban 11,2%-ot, Lengyelországban pedig 11%-ot regisztrált a statisztikai szolgálat. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a júniusi élelmiszerárak 13,8%-kal, az eurózónában 12,5%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, ezzel szemben ***a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben 29,4%-kal voltak magasabbak*** az egy évvel azelőttinél, ***azaz tagállami összevetésben az élelmiszerek és alkoholmentes italok éves uniós árváltozásának több mint kétszerese volt a magyar fogyasztói árak emelkedése***. Az Európai Unión belül ***Magyarországon nőttek a legnagyobb mértékben az élelmiszerárak, és a legmagasabb a maginfláció értéke is***. Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex júniusban az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 7,7%, az eurózónában 6,8%, hazánkban 19,7% volt. Magyarországon kívül öt tagállamban haladta meg a 10%-ot a maginfláció: Szlovákiában 12,2%-ot, Lengyelországban 11,9%-ot, Észtországban 11,5%-ot, Litvániában 11,1%-ot, Lettországon 10,4%-ot regisztráltak. Az Amerikai Egyesült Államokban júniusban 1,4%-os inflációt rögzített a statisztikai szolgálat.

A hazai ***ipari termelői árak*** májusban 1,6%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és jelentősen, 11,2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első öt hónapban 22,3%-kal nőttek az ipari termelői árak. Májusban az élelmiszeriparban 20,1%-kal, a gyógyszeriparban 10,6%-kal, a gumi- és műanyagiparban 12,7%-kal, a gépgyártásban 11%-kal, a villamos berendezés gyártásban 9,1%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 8,7%-kal, a bőr- és textiliparban 5,1%-kal, a járműgyártásban 3,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 2,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 0,4%-kal emelkedtek, míg

a fémfeldolgozásban 2,2%-kal, a vegyiparban 8,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 14,2%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 4,8%-kal, az energetikai szakágazatokban másfélszeresükre, 50%-kal nőttek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export** értékesítési **árak** májusban 1,4%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első öt hónapban 9,4%-kal emelkedtek a kiviteli árak. Májusban az élelmiszeriparban 14,6%-kal, a gumi- és műanyagiparban 11,6%-kal, a gépiparban 11,3%-kal, a gyógyszergyártásban 10,6%-kal, a villamos berendezés gyártásban 9,4%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 6%-kal, a bőr- és textiliparban 5%-kal, a járműiparban 3,3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 0,5%-kal nőttek, míg a fa-, papír- és nyomdaiparban 3,5%-kal, a fémfeldolgozásban 4,3%-kal, a vegyiparban 17,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 30,6%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árak összességében 3,2%-kal emelkedtek, az energetikai ipariak 29,7%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi** értékesítési **árak** májusban 2%-kal csökkentek az előző havival, és 36,5%-kal emelkedtek a múlt év azonos időszakával összevetve. Az első öt hónapban 48,8%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Májusban az élelmiszeriparban 24,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 14,8%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 12,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 10,7%-kal, a gyógyszergyártásban 10,4%-kal, a vegyiparban 9,8%-kal, a gépgyártásban 8,8%-kal, a bőr- és textiliparban 5,6%-kal, a villamos berendezés gyártásban 5,1%-kal, a járműgyártásban 4,1%-kal, a fémfeldolgozásban 0,6%-kal emelkedtek, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 3,3%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 7,8%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 9,3%-kal, az energetikai iparban több mint kétszeresükre, 103%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak.

A **mezőgazdasági termelői árak** májusban 1,1%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. Az első öt hónapban a termelői árak 10,8%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Az ötödik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 9,3%-kal, ezen belül a gabonaféléké 11,1%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az első öt hónapban a búza felvásárlási ára 2%-kal csökkent, a kukoricáé 5,8%-kal nőtt. Májusban az ipari növények termelői ára 35,2%-kal, közülük az olajos növényeké 38,9%-kal mérséklődött. A burgonya 47,9%-kal, a zöldségféléké 26,7%-kal, a gyümölcsök 21,1%-kal kerültek többbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 19,9%-kal, ezen belül a vágóállatoké 25,3%-kal nőtt, közülük az első öt hónapban a vágósertésé 42,9%-kal, a vágóbaromfié 32,7%-kal, a vágómarháé 12,9%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára májusban 9,2%-kal, ezen belül az első öt hónapban a tojásé több mint másfélszeresére, 68,1%-kal, a tehéntejé 38,9%-kal nőtt.

A **fogyasztói árak** júniusban 0,3%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és jelentősen, 20,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első fél évben 23,6%-kal nőttek a fogyasztói árak. **Különösen gyorsan emelkedett egyes alapvető élelmiszerek ára.** Emellett számolni kell azzal

is, hogy **a magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak**. A hazai élelmiszerárak 0,4%-kal mérséklődtek egy hónap alatt; ezen belül a friss hazai és déligyümölcsöké 3,4%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 1,9%-kal, a péksüteményeké 1,5%-kal, a teáé 1,4%-kal emelkedett egyetlen hónap alatt, míg a tojásé 1,3%-kal, a száraztésztáé 1,6%-kal, a sajtoké 2,3%-kal, a tejé 2,7%-kal, a burgonyáé 2,8%-kal, a vajé szintén 2,8%-kal, a sertéssziradéé 3,4%-kal, a friss zöldségé 10,4%-kal csökkent. A ruházati termékek ára 0,9%-kal, a szolgáltatásoké ugyancsak 0,9%-kal nőtt, a tartós fogyasztási cikkeké 0,5%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára júniusban **az általános infláció csaknem másfélszeresével, 29,3%-kal emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. A burgonya ára több mint másfélszeresére, 55,2%-kal, a kenyéré 48,6%-kal, a tojásé, 40,1%-kal, a gyümölcs- és zöldséglevéké 39,7%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 37,3%-kal, a vajé 35,6%-kal, a dióé, a máké és a meggyé szintén 35,6%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezése ugyancsak 35,6%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 34,3%-kal, az iskolai étkezése 33,6%-kal, a péksüteményeké 33,3%-kal, a sertéssziradéé 33,2%-kal, az üdítőitaloké 32,7%-kal, a rizsé 31,2%-kal, a száraztésztáé 30,4%-kal, a friss zöldségé 27,4%-kal, a tejé 26,7%-kal, a halé 26,3%-kal, a munkahelyi étkezése ugyancsak 26,3%-kal, a teáé 26%-kal, az éttermi étkezése 24%-kal, a sajtoké 23,3%-kal, az eszpresszókávée 23%-kal, a szalonnáé 22,5%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 21%-kal, a száraz hüvelyeseké 20,2%-kal, a szalámié és a sonkáé 18,3%-kal, a baromfihúsé 17,2%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 16,6%-kal, a sertéshúsé 15,1%-kal, a marhahúsé 14%-kal, a cukoré 13,4%-kal, a margariné 12%-kal, a liszté 5,8%-kal, az étolajé 3,1%-kal emelkedett. A dohányárak júniusban 14,9%-kal, az égetett szeszesitaloké 15,9%-kal, a sörféléké 34,6%-kal, a boroké 16,4%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 21,3%-kal, a virágoké és dísznövényeké 19,5%-kal, a gyógyszereké 8,5%-kal, a tanszereké és az írószereké 21,8%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházati cikkeké ez idő alatt 8,8%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára júniusban 6,1%-kal nőtt az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 8%-kal, az új személygépjárműveké 14,5%-kal nőtt, a használt személygépjárműveké 5,2%-kal, a televíziókészülékeké 0,4%-kal csökkent. **A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára kiugró mértékben, 34,3%-kal emelkedett**; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé közel másfélszeresére, 43%-kal, az elektromos energiáé 26,6%-kal, a széné 30,9%-kal, a tűzifáé 45,4%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 20,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások júniusban éves összehasonlításban számottevően, 14,4%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 26,1%-kal, a járműjavítás 22,1%-kal, a háztartási szolgáltatás szintén 22,1%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 18,5%-kal, az üdülési szolgáltatás 21%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 23,1%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 8%-kal, a lakbér 14,1%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 11,9%-kal nőtt.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** júniusban 0,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 21,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A hatodik hónapban a – hatósági árak,

nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával éves összehasonlításban számított *maginfláció* 20,8% volt, ami *változatlanul jelentős árnyomásra utal*, és a következő hónapokban főként a bázishatás miatt várható az árindex érzékelhető mérséklődése.

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. *A múlt év elején a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős* – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – *pénzkiáramlás hatása*, míg *az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom*. Ez év májusban az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,8%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – jelentősen, 12,3%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest. Az első öt hónapban a kiskereskedelmi forgalom volumene 10,8%-kal maradt el az egy évvel korábbtól.

Évkezdettől az élelmiszerforgalom 8%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 9,4%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké pedig 3,6%-kal mérséklődött. A vegyes iparcikkek forgalma 15,8%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 17,6%-kal, a könyveké és újságoké 4,2%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,6%-kal, a ruházati termékeké 6,5%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 2,6%-kal, az illatszereké 1%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 10,4%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 21,5%-kal mérséklődött, a használatcikkek forgalma 0,6%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A *lakosság betétállománya* május folyamán 172 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 12 130 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 162 milliárddal, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 15 milliárd forinttal mérséklődött, árfolyamváltozások következtében 5 milliárd forinttal nőtt. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 91 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbtól. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint az ötödik hónap végén a lakosság birtokában 8 951 milliárd forint értékű állampapír volt, 3,9%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A *lakosság hitelállománya* májusban 45 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 9 917 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 46 milliárddal nőtt, a devizahiteleké nem változott. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek

mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 19 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A *külkereskedelmi forgalom* hat év óta tartó dinamikus bővülése a világjárvány következtében megtorpant, amit a következő két évben emelkedés követett. Ez év májusban a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 4%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 6,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,3%-kal nőtt az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,3%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetétől az export volumene 5,4%-kal, az importé 1,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 5%-kal nőtt, az onnan érkező importé 2,3%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 6,6%-kal, az onnan származó behozatalé 9,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A *külkereskedelmi mérleg* aktívuma az első öt hónapban 928 milliárd forintot, illetve 2 549 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 1 687 milliárd forinttal, illetve 4 599 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonal a kivitelben 8,9%-kal, a behozatalban 5,4%-kal nőtt, a cserearány 3,3%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz képest 3,3%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 5,2%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első öt hónapban nyers adatok szerint 14,5%-kal, a behozatalé 7,2%-kal nőtt. Az áruфőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 1,8%-kal, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 27,6%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 8%-kal, a közúti járműveké 32,3%-kal emelkedett. A második legjelentősebb áruфőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 3,3%-kal, az importé 4,5%-kal csökkent. Az áruфőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 21,6%-kal, behozatala 10,4%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 8%-kal nőtt, behozatala 1,3%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 5%-kal, importja 9,9%-kal bővült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 29,7%-kal, importja 18,5%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene az első öt hónapban 2,6%-kal csökkent, euróban mérve a kőolaj behozatala 9,3%-kal, a földgázé 29,6%-kal, a villamos energiáé 42,5%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb áruфőcsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 9,2%-kal csökkent, a behozataluké 3,9%-kal nőtt. A gabona és a

gabonakészítmények euróban számított exportja 9,1%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 3,1%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 14,1%-kal, az élőállatoké 28,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A nemzeti számlák előzetes adatai szerint a **kormányzat eredményszemléletű bevétele** az első negyedévben 7 210 milliárd forint, míg **kiadása** 8 938 milliárd forint, így **a kormányzati szektor hiánya** 1 728 milliárd forint, **a bruttó hazai termék 9,8%-a volt**. A múlt év azonos időszakához képest az egyenleg a GDP arányában 6,8 százalékponttal romlott. **Ilyen jelentős államháztartási hiány az utóbbi évtizedekben még egyetlen negyedévben sem keletkezett, ami rendkívül súlyos egyensúlyi problémákra hívja fel a figyelmet.** A kormányzati szektor adóssága március végén 51 175 milliárd forint volt, az egy évvel korábbi 44 330 milliárd forinttal szemben, azaz az államadósság nominálértéke 12 hónap alatt 6 845 milliárd forinttal emelkedett. **A bruttó államadósság** az első negyedév utolsó napján a GDP 74,9%-át tette ki, az egy évvel korábbi 77,4%-kal szemben.

Az első negyedévben a **kormányzat** eredményszemléletű **bevétele** 607 milliárd forinttal, 9,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A termelési adókból származó bevételek 15,6%-kal, ezen belül az áfa bevételek 8,8%-kal emelkedtek. A jövedelemadó bevételek 16,4%-kal nőttek a gyermekes családoknak múlt év elején nyújtott adó-visszatérítés eredményszemléletű elszámolásának következtében. A társadalombiztosítási hozzájárulások 11,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, az egyéb bevételek pedig 12,2%-kal csökkentek az uniós transzferek jelentős visszaesése miatt.

A **kormányzati szektor kiadásai** 1 872 milliárd forinttal, 26,5%-kal nőttek. A folyó termelő-felhasználás kiadásai 13,6%-kal emelkedtek, míg a beruházási kiadások 9,8%-kal visszaestek. A kamatkifizetések több mint kétszeresükre, 113%-kal, a pénzügyi társadalmi juttatások 23,4%-kal, a munkavállalói jövedelmekre fordított kiadások 8,2%-kal mérséklődtek a múlt évi extrajövedelmek által előállt magas bázis miatt, míg az egyéb kiadások 77,3%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, melyben az energiaszolgáltatóknak nyújtott támogatásoknak volt döntő szerepe.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** az első félév végén 2 896 milliárd forint, **az éves hiánycél több mint négyötöde, 85,2%-a volt**. Az első hat hónapban a központi alrendszernek 17 791 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előírányzat 48,9%-át tette ki, és 20 687 milliárd forint kiadása, az éves előírányzat 52%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya június végén 2 908 milliárd forint, az előírányzott éves deficit 81,6%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** az első fél évben 1 866 milliárd forint **adót fizettek**, 52,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. Befizetések legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a szabályozás változása következtében a kincstárnak 638 milliárd forintos bevétele keletkezett, 38,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az energia ágazat befizetései adták; az érintett cégek 280 milliárd forintot fizettek be a kincstárba – a különadó rendeletnek megfelelően – több mint ötször annyit, 409,6%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A harmadik legnagyobb tételt az egyéb központosított bevételek – a

környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek – jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 14,8%-a, 276 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 5,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egyéb központosított bevételek legnagyobb hányada változatlanul az elektronikus útdíjak befizetéséből ered. E jogcímen 140 milliárd forint realizálódott, 5,5%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. **Az első fél évben 36 milliárd forint különadót fizettek a kiskereskedelmi vállalkozások**, – a múlt év közepén radikálisan megemelt kötelezettségnek megfelelően – több mint kétszer annyit, 139%-kal többet, mint 2022 azonos időszakában, **mely – nem elhanyagolható mértékben – hozzájárult az élelmiszerárak elszabadulásához.**

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első fél évben 4 353 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 6,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból az egy évvel korábban realizálnál mindössze 2,2%-kal, jövedéki adóból 11,6%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából – az adómérték 2022. júliusi és ez év januári emelésének következtében – 23,2%-kal, a járműüzemanyagokéból 2,5%-kal nagyobb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 167 milliárd forintos bevétel 25,4%-kal volt több az egy évvel korabbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 2 103 milliárd forint **adót fizetett**, 884 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból – miután a gyermekes családoknak a 2022. évi választást megelőzően szinte teljes előző évi adóbefizetésüket visszatérítette a kormány, az alacsony bázis következtében – 885 milliárd forinttal nagyobb, míg illetékekből 3,3%-kal kevesebb, gépjárműadóból 6%-kal több állami bevétel keletkezett az egy évvel azelőttinél. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első hat hónapban 4 883 milliárd forintot tett ki, amely 17,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 22,1%-kal, az egészségbiztosítási alapé 10,7%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 389 milliárd forint volt, 13,7%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Ezen belül e jogcímcsoport csaknem felét, 47,5%-át kitevő foglalkoztatási alap 185 milliárd forintos bevétele 34,4%-kal volt kisebb az egy évvel korabbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 91 milliárd forintos összege – amely e bevételcsoport 23,5%-át jelentette – mindössze 0,2%-kal volt magasabb a múlt év azonos időszakában realizálnál.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** az első fél évben 6 113 milliárd forintot tettek ki, 7,8%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 1,2%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 17,2%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. Az uniós programokra 1 461 milliárd forintot fordított a kormány, 21%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi önkormányzatok támogatására május végéig 578 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron is csupán 2%-kal többet az egy évvel korabbinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 386 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron 6,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. A családi támogatásokra fordított összeg 3,5%-kal emelkedett, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,7%-

kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások 2,3%-kal elmaradtak az egy évvel korábbitól. A foglalkoztatási alap kiadásai 173 milliárd forintot tettek ki, 2%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 33,6%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 3 003 milliárd forintos kiadása 27%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 1 958 milliárd forintot használtak fel, 7,1%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 933 milliárd forintot fordítottak, folyóáron mindössze 4,2%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak június végi összege 108,5 milliárd forint volt, a hónap folyamán 15,2 milliárd forinttal, 16,4%-kal emelkedett. Az adósság legnagyobb hányadát, 91,5%-át, 99,3 milliárd forintot – az egészségügy és az oktatás állami fenntartású intézményeinek költségvetési fejezetek közötti átrendezése és a rendészeti szervek növekvő eladósodása következtében – a Belügyminisztérium halmozta fel. ***Az egészségügyi ágazat adóssága 70,2 milliárd forintot, a teljes tartozásállomány csaknem kétharmadát, 64,7%-át tette ki,*** és volumene 11,3 milliárd forinttal, 19,2%-kal nőtt egyetlen hónap alatt. Az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyonkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemek klinikai központjainak felhalmozott, 18 milliárd forintot meghaladó adósságát. Az első félév végére kialakult helyzet világosan tükrözi, hogy hiábavaló a kormányzatnak az a magatartása, hogy év végén kifizeti a költségvetési szervek tartozását vagy annak jelentős részét, a normális működéshez valóságos konszolidációra, betartható működési rend kialakítására és a valós költségek megtérítésére van szükség. Ez különösen az egészségügyi szolgáltatók reális finanszírozására, de más ágazatokra, így az oktatási és a szociális intézményekére is megállapítható. A hatodik hónap végéig 46 kórház halmozott fel félmilliárd forintot meghaladó tartozást, ezen belül 28 intézményé az 1 milliárd forintot, 6 egészségügyi szolgáltatóé a 2 milliárd forintot, ebből az egyiké a 3 milliárd forintot is túllépte.

A BM más területein is folytatódott a tartozásállomány emelkedése. Az Országos Rendőr-főkapitányság szervezetei 11,3 milliárdos, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szervezetei 3,8 milliárdos adósságot halmoztak fel az év első hat hónapjában. A múlt év óta folyamatosan nő a tankerületi központok tartozásállománya, és júniusra elérte a 13,5 milliárd forintot; ezen belül a 9 budapesti tankerületi központé az 5,6 milliárd forintot. A Miniszterelnökség tartozásállománya 4,1 milliárd forintot, a Kulturális és Innovációs Minisztériumé 2,5 milliárd forintot tett ki május végén. A tartozásállomány 97,1%-a a szállítókkal szembeni adósság, a költségvetés kényszerhitelezőivé téve a vállalkozások széles körét. A költségvetési intézmények több mint felének, 57,2%-ának volt a hatodik hónap végén lejárt határidejű tartozása, közel felének, az intézmények 43%-ának 30 napon túl fennálló adósságállománya volt.

Lakásépítés

A lakásépítési tevékenység hosszú ideig mélyponton volt, majd 2017-ben érzékelhető mértékű növekedés kezdődött, ami 2021-ben megtorpant: 19 900 *új lakás épült*, 29,5%-kal kevesebb, míg a múlt évben 3,2%-kal több, mint egy évvel korábban. *Az idei első fél évben ismét jelentős visszaesés következett be*, 7 400 új lakás épült, – az alacsony bázishoz képest is – 19,5%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. Ezen belül Budapesten 36%-kal, a megyei jogú városokban 28%-kal, a többi városban 6,9%-kal kevesebb, míg a községekben 9,2%-kal több új lakást vettek használatba, mint egy évvel korábban.

Az első fél évben 10 900 *építési engedélyt* adtak ki, illetve bejelentést fogadtak az illetékes hatóságok, számottevően, 38,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A kiadott építési engedélyek alapján a fővárosban 16,6%-kal, a megyei jogú városokban 37,9%-kal, a többi városban 47,2%-kal, a községekben 53,5%-kal kevesebb lakás építése kezdődhetett meg, mint egy évvel korábban. Az új lakások 47,6%-a családi házban, 45,3%-a többszintes, többlakásos épületben épült fel. A családi házakban újonnan épített lakások aránya 7,9 százalékponttal nőtt, a többlakásos épületekben létesítetteké 1,9 százalékponttal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A használatba vett lakások átlagos alapterülete 97 m² volt, 8,6 m²-rel nagyobb, mint a múlt év azonos időszakában.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az *ipari termelés*; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. A múlt évben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés. Ez év májusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,6%-kal nőtt a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 4,6%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az első öt hónapban az ipar kibocsátása 4,8%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A feldolgozóipari kibocsátás 3,6%-kal, az energetikai ipari 25,7%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Évkezdettől a feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése 14,2%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,5%-kal, az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, az élelmiszeripar kibocsátása 15%-kal visszaesett. A kisebb súlyú alágak közül – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 24,4%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 4,5%-kal, a gépgyártásé 3,2%-kal, a gyógyszergyártásé 0,5%-kal bővült, míg a bőr- és ruházati iparé 5,3%-kal, a papír- és nyomdaiparé 10%-kal, a kohászaté 14,5%-kal, a gumi- és műanyagiparé 19,5%-kal, a vegyiparé 23,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 26%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Az **ipari export** májusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,8%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – ugyancsak 1,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első öt hónapban az ipari kivitel 0,7%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A villamos berendezés gyártás kivitele 32,8%-kal, a járműgyártásé 16,4%-kal, a gyógyszeriparé 4,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 2,6%-kal, a gépgyártásé 0,5%-kal nőtt, míg a bőr- és textiliparé 1,6%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 3,5%-kal, a papír- és nyomdaiparé 6,3%-kal, a gumi- és műanyagiparé 12,3%-kal, az élelmiszeriparé 15,5%-kal, a vegyiparé 17,8%-kal, a kohászaté 20,5%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 2,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 28,1%-kal elmaradt attól.

Az **ipar belföldi értékesítése** májusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 0,7%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 17,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első öt hónapban a belföldi értékesítés 16,7%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A gépipar belföldi értékesítése 8,2%-kal, a járműgyártásé 6,9%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé szintén 6,9%-kal, a villamos berendezés gyártásé 6,4%-kal emelkedett, míg a gyógyszeriparé 2,5%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 3%-kal, a kohászaté 4%-kal, a bőr- és textiliparé 12,2%-kal, az élelmiszeriparé 13,4%-kal, a papír- és nyomdaiparé 14,5%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 19,9%-kal, a gumi- és műanyagiparé 26,3%-kal, a vegyiparé 30,1%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 12,6%-kal, az energetikai iparé 22,3%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene májusban 0,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól, ezen belül az új exportrendeléseké 1,1%-kal meghaladta azt. A **teljes rendelésállomány** az ötödik hónap végén 8,5%-kal magasabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene május utolsó napján 8,5%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül a gyógyszergyártásé közel három és félszeresére, 235,5%-kal, a vegyiparé 20,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 18,1%-kal, a járműgyártásé 3%-kal, a gépgyártásé 2%-kal emelkedett, míg a villamos berendezés gyártásé 4,4%-kal, a papírgyártásé 5,2%-kal, a kohászaté 27,4%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 8,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az első öt hónapban – nyers adatok szerint – csak Pest régióban nőtt az ipari kibocsátás, 5,1%-kal, a többiben 1% és 11,7% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Magyarországon, valamint Észak-Alföldön 11,3%-kal és Budapesten 8%-kal.

Az **építőipari termelés** 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. A múlt évben 3%-kal nőtt a kibocsátás. Ez év májusban az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 1,7%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 12%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első öt hónapban az építőipari kibocsátás 8,8%-kal maradt el az egy évvel korábbtól; az épületek építése 9,4%-kal, míg az egyéb építményeké 7,1%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene májusban 36,9%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; ezen belül az épületek építésére irányulóké 48,5%-kal, az egyéb építmények létrehozását célzóké 11,9%-kal csökkent. Az ágazat **teljes szerződésállománya** az ötödik hónap végén 30,2%-kal kisebb volt az egy évvel korábitól; ezen belül az épületek építésére irányulóké 13,7%-kal, az egyéb építményeket célzóké 40,8%-kal elmaradt az egy évvel korábitól.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első öt hónapban 5,6%-kal csökkent az egy évvel korábihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 9%-kal, ezen belül a kukoricáé 52,2%-kal visszaesett, míg a búzáé 64,2%-kal nőtt. Az ipari növények értékesítése 4,3%-kal, a gyümölcsöké 13,2%-kal mérséklődött, míg a zöldségféléké 1,9%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 3,2%-kal elmaradt az egy évvel korábitól; a vágóállatok értékesítése 2,4%-kal, ezen belül a vágómarháé 1,8%-kal, a vágósertésé 3,2%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 0,6%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 4,5%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 14,2%-kal meghaladta az egy évvel korábit.

Turizmus

A **turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett**, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti forgalmat. A KSH legutóbb publikált adatai szerint az első öt hónapban 4 800 ezer **vendég** 11 995 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 5,5%-kal, a **vendégéjszakáké** 2%-kal haladta meg az egy évvel korábit. A **külföldi vendégek** 6 091 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 13,1%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** az első öt hónapban 5 903 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 7,3%-kal elmaradt az egy évvel korábitól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 191 milliárd forintot tett ki, folyóáron 36,4%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 133 milliárd forintra, 37,3%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első hat hónapjában 41 900 **gyermek született**, – az alacsony bázishoz képest is – 0,3%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,8‰ volt, megegyezett az egy évvel korábbival. Évkezdettől 20 900 **házasságot kötöttek**, számottevően, 29,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 4,4‰ volt, 1,8 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbtól.

Az első fél évben 64 600 **halálesetet** anyakönyveztek, 7,1%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 13,6‰ volt, 0,9 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 2,9‰ volt, 0,3 ezrelékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében az első hat hónapban 22 800 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,9 ezrelékponttal kisebb ütemű, 4,8‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első fél évben 82 400 **bűncselekményt** regisztráltak, jelentősen, 11,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 78 ezer elkövetést regisztrált a bűnügyi statisztika, számottevően, 13,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2023. augusztus 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2023. június – július

Gazdasági növekedés

Hosszabb ideje kritikus folyamatok dominálnak a világgazdaságban, ugyanakkor az első félév eddig megismert adatai alapján a korábban becsült kockázatok bekövetkezésének esélye érzékelhetően csökkent. Több mint egy éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, és ezen felül jelentős geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. *A globális gazdaság növekedésének kilátásai* – többek között az Európában háromnegyed évszázada nem tapasztalt hódító háború hatására – *a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, de a széles körben bekövetkező lassulás mellett a fejlett országokban a recesszió veszélye elmúlni látszik.* A fejlett gazdaságokban 40 év óta legmagasabb infláció alakult ki, melyet az energiahelyzet bizonytalansága is táplál, és a maginfláció magas szintje is az árnyomás lassú mérséklődésére utal. Egyidejűleg szükséges az utóbbi években kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú monetáris és fiskális politika, mely szükségszerűen kihat a keresletre és a gazdasági növekedésre. A recesszió elkerülésében fontos tényező, hogy az Európai Unió országai a múlt évben jelentősen csökkentették függőségüket az orosz energia importtól; ugyanakkor a világkereskedelemben érzékelhető lassulás nehezíti a kilábalást. A létrejött geopolitikai feszültségek hatására elindult a világkereskedelem szerkezetében az a folyamat, amely Kína szerepének ártértékelését, alternatív megoldások felkutatását célozza; a folyamat rövidtávon szintén a növekedés lassulását eredményezi.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke a második negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport /Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada/ egyesített GDP-je 0,5%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,7%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedéves adatok alapján az Amerikai Egyesült Államokat is csak részben érintette a válság: a bruttó hazai termék 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,5%-kal a megelőző év azonos időszakához képest. Japánban az előző

negyedévvel összevetve 1,5%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 2,1%-kal bővült a gazdaság. Nagy-Britannia bruttó hazai terméke 0,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,4%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Kanadában a bruttó hazai termék volumene 0,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,6%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Izraelben a GDP volumene 0,7%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest; a Koreai Köztársaságban 0,6%-kal emelkedett a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 0,8%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva.

Az előző évekénél gyengébb eredményeket regisztrált a statisztika a kínai gazdaságban: a bruttó hazai termék 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 6,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Szaud-Arábia bruttó hazai terméke 0,1%-kal szűkült az előző negyedévhez, és 1%-kal bővült az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Indonézia bruttó hazai terméke 0,8%-kal nőtt a negyedik negyedévhez, és 4,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Törökország GDP-je 3,5%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 5,1%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva, míg Mexikóé ugyanezen relációkban 1%-kal, illetőleg 3,7%-kal nőtt.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai terméke a második negyedévben nem változott az előző negyedévhez, és 0,5%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az eurózónában negyedéves relációban 0,3%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva pedig 0,6%-kal emelkedett a GDP. A német gazdaság stagnált az előző negyedévhez, és 0,1%-kal zsugorodott a megelőző év azonos időszakáéval összevetve. Az euróövezet másik két nagy gazdaságában hasonlóan komoly gondot okozott a pandémia és az orosz-ukrán háborús konfliktus: Franciaország bruttó hazai terméke 0,5%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 0,9%-kal az egy évvel korábbit. Az olasz GDP 0,3%-kal mérséklődött az első negyedévhez, és 0,6%-kal nőtt a megelőző év azonos időszakához képest.

A magyar gazdaság súlyos válságba került. A gazdaság a múlt év második felében technikai recesszióba jutott, ami folytatódott az idei első félévben, és nem zárható ki a gazdasági teljesítmény további csökkenése a harmadik negyedévben sem. ***A gazdasági folyamatok alapján az idei év egészében sem kerülhető el a gazdaság zsugorodása.*** Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél ***sokkal súlyosabb gond a strukturális válság.*** ***A gazdaság szerkezete az utóbbi 13 évben a lecsúszást determináló irányba halad:*** a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A kormány nem képes és nem hajlandó belátni, hogy a tudásalapú társadalom lehet a lecsúszás megállításának és a felzárkózáshoz történő visszatérésnek az útja.

A kormányzati gazdaságpolitika eredményeként az államháztartási hiány ez évben is lényegesen túllépi a költségvetési törvényben meghatározott 3,9%-os mértéket. Ezért ***elkerülhetetlenek még ebben az évben további megszorító intézkedések*** /természetesen ezzel ellentétes kormányzati kommunikációval, esetleg az Európai Bizottság szándékos megtorló intézkedéseire hivatkozva/.

A magyar infláció változatlanul a legmagasabb az Európai Unióban, és a forint árfolyamát csak a kiemelkedően magas, jelenleg 14%-os irányadó kamattal tudta időlegesen stabilizálni a

jegybank. Ugyanakkor, ahogy a Monetáris Tanács elkezdte fokozatosan csökkenteni a 18%-os irányadó kamatot, ismét megindult a forint gyengülése. Ebben a folyamatban a kamat csökkentésen túl elsődleges szerepe a jegybank hitelességi deficitjének, a háttérben pedig a magyar gazdaságpolitika totális csődjének van. Az idei év komoly kihívása a magas adósságszolgálat, amely megközelíti a GDP 4%-át. 2023-ban ***nem lesz elkerülhető a reálkeresetek és a reáljövedelmek érzékelhető csökkenése***, miként nincs reális esély a közszféra foglalkoztatási gondjainak mérséklődésére sem. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy a kormányzati magatartás miatt egyre kisebb a valószínűsége, hogy az idén érkezhetnek uniós források. ***A kormányzat egyre agresszívabb unióellenes kommunikációt folytat, mely arra utal, hogy a kormányban sem számítanak arra, hogy ez évben vagy akár a jövő év elején érkezhetnek uniós források.***

A konkrét adatokat illetően 2020-ban – a KSH korrigált adatai szerint – 4,5%-kal csökkent a GDP, míg a következő évben a bruttó hazai termék volumene 7,2%-kal emelkedett. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,4%-kal haladta meg a két évvel korábbit. A múlt évben az első fél évben regisztrált bővülés következtében még 4,6%-kal nőtt a GDP volumene. Azaz ***a választás előtti rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás jelentős bővülésének hatására számottevően nőtt a bruttó hazai termék, amit a második fél évben szükségszerűen technikai recesszió követett.*** A múlt évről általánosságban megállapítható, hogy ***a növekedést a fogyasztás vezérelte.*** Az idei első negyedévben – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – a bruttó hazai termék 0,4%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 1,2%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A második negyedévben – előzetes adatok szerint – a GDP 0,3%-kal mérséklődött az előző negyedévhez, és 2,3%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első félévben 1,7%-kal esett vissza a gazdaság teljesítménye.

A magyar gazdaság napjainkra a 2008. évi világválságot követő szintre süllyedt. A kormány 13 éve folytatott gazdaságpolitikájának veszélyei eddig is nyilvánvalóak voltak, és ezek a kockázatok a múlt évi országgyűlési választásokat követően szinte egyidejűleg és egymás hatását erősítve sújtják a társadalmat. A következmények okozói között a legsúlyosabb az Európai Unióval szemben tanúsított egyre konfrontatívabb kormányzati magatartás, amelynek nyomán fennáll a veszélye annak, hogy Magyarország kisodródik az Európai Unióból, de legalábbis a perifériára kerül. A kormány ennek ellenére nem hagy fel a Brüsszelt hibáztató, sőt vádoló politikájával, az Unió transzparencia és jogállamisági elvárásaival látszólag összhangban lévő engedményekkel próbál eredményt elérni, azaz mielőbb a nélkülözhetetlen forrásokhoz jutni. Ehhez társul az is, hogy ***a 2022. évi választást megelőző nagymértékű osztogatás következtében az állam gazdasági mozgásterét csökkentő negatív forgatókönyvek szinte egyszerre valósulnak meg; ezek nyomán a gazdaságpolitika irányítása a múlt év közepén kicsúszott a kormány kezéből.*** A kormány dilettantizmusát jól mutatja a költségvetési politika. Az idei költségvetési törvényt a múlt évben a tavaszi ülés végén fogadta el az országgyűlés olyan paraméterekkel, amelyeknek már a beterjesztéskor sem volt realitásuk, mint az 5,2%-os infláció, a 3,5%-os államháztartási hiány, a 4,1%-os gazdasági növekedés. A múlt év végén veszélyhelyzeti kormányrendelettel módosult a költségvetési törvény, majd váratlanul január elején mégis benyújtották az országgyűlésnek a múlt évben elfogadott költségvetési tv. módosítására irányuló javaslatot, amely sajátos módon, jelentős mértékben átirta a december

29-én – tehát a törvényjavaslat parlamenti benyújtását megelőzően mintegy két héttel korábban – kihirdetett rendeleti költségvetés előirányzatait. Jellemző a kormány hozzáállására, hogy az országgyűlés közvetlenül húsvét előtt fogadta el az úgymond végleges idei költségvetést, és pünkösöd után pedig beterjesztette a jövő évi költségvetési törvényt.

Mindkét év költségvetése teljes egészében légvárakra épül. Mivel az idei költségvetés is nagyon távol áll a realitásoktól, az erre a bázisra alapozó jövő évi gazdaságpolitika a fogyasztás csökkenését, az életszínvonal további esését eredményezi. ***Az uniós forrásokat egyre nehezebben nélkülözi a gazdaság és az államháztartás. Láthatóan nem csökken a konfliktus a kormány és a jegybank között, megnehezítve a válságból való kilábalás esélyét.*** A jövő évi költségvetés szinte egyetlen nyertese a honvédelem, és nyilvánvalóan bizonyos kitüntetett hadiipari beszállítók. A már jelenleg is a működőképesség határán lévő egészségügyre még kevesebb forrás jut, miként a családtámogatásokat is megnyirbálják. Az extraprofit-adónak elnevezett ágazati különadók egy részét jövő évben is fenntartják, így a kiskereskedelem és a gyógyszergyártásban, ami az előbbinél magas szinten beragadó élelmiszerárakat, az utóbbinál gyógyszerhiányt okozhat. A továbbra is magas szinten tervezett gazdasági támogatások konzerválják a magyar ipar alacsony hatékonyságát, a kormányzati törekvések továbbra is piactorzító hatásúak, egyre több konfliktust okozva a nemzetközi gazdasági kapcsolatainkban.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok érzékelhető csökkenést jeleznek a – szezonális hatásoktól szűrt – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya júliusban 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,4%-ot mutatott. Két dél-európai tagállamban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliség: Spanyolországban 11,6%-ot, Görögországban 10,8%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További öt tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Olaszországban 7,6%-os, Franciaországban 7,4%-os, Svédországban 7,3%-os, Finnországban és Észtországban 7,1%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 4%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 21. helyen állt. Ha a mutató számításakor figyelembe vesszük a közfoglalkoztatottakat – akik más tagállamokban a szociális foglalkoztatás kategóriájába tartoznak, ezért ellátásuk rendszerének tartalma és szerkezete is eltér a magyarországitól – az így számított munkanélküliségi arány 4,3% lenne, ami lényegesen kedvezőtlenebb, és ezzel az értékkel az uniós rangsor középső harmadában lenne. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban visszaállt a pandémia előtti szintre, így az Amerikai Egyesült Államokban a ráta júliusban 3,5%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a május és július közötti három hónap átlagában a ***foglalkoztatottak száma*** 4 728 ezer fő volt, 19 ezer fővel, 0,4%-kal több, mint egy

évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 69 ezer főt tett ki, ami 8,7%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 104 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 15,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a május és július közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 126 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 555 ezer főt foglalkoztattak, 0,5%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 74,8% volt, 0,4 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 87,8% volt, 0,6 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál, az 55-64 évesek 69,9%-os foglalkoztatási mutatója pedig 4,9 százalékponttal haladta meg a múlt év azonos időszakában regisztrált értéket.

Az **aktív munkanélküliek száma** a május és július közötti három hónap átlagában 198 ezer fő volt, **38 ezer fővel, 23,8%-kal több, mint egy évvel korábban**. A második negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 121 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a május és július közötti három hónap átlagában 4% volt, 0,7 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A 25 éven aluliak között 13,2%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 3,2 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskereső több mint egyharmada, 36,8%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk megegyezett az egy évvel korábbival. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 9,5 hónap az egy évvel korábbi 9,9 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** július végén 227 300 fő volt, 3 200 fővel, 1,4%-kal több, mint egy hónappal, és 3 600 fővel, 1,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év hetedik hónapjában a foglalkoztatók 44 ezer új álláshelyet jelentettek be, 77,3%-kal többet, mint egy hónappal, és 1,6%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az előző júliusi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 11,8%-kal lett több, míg a támogatott munkahelyeké 3,5%-kal lett kevesebb. A hetedik hónapban bejelentett új álláshelyek közel kétharmada, 63,4%-a közmunka végzésére irányult.

Július végén a nyilvántartott munkanélküliek 10,1%-a 25 éven aluli fiatal volt, 53,7%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 30%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 40,8%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,2%-a – körében 49,8% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,9% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 4,6% technikumot, míg 19,7% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,7%-a az elhelyezkedés

szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt. A munkanélküliek csupán alig egyharmada, 36,2%-a volt álláskeresési támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 92 800 forintos álláskeresési segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskereső 22%-a részesült. *A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede*, 41,9%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – *teljesen ellátatlanul maradt*. Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év hetedik hónapjában is *súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac*. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,7%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,3%, Észak-Alföldön 7,7%, míg Dél-Dunántúlon 6,7% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további ötben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,7%-os, Nógrád megyében 10,2%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,7%-os, Somogy megyében 7,8%-os, Heves megyében 7,6%-os, Hajdú-Bihar megyében 7,1%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében szintén 7,1%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további három megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 6,7%-os, Baranya megyében 6,5%-os, Tolna megyében 5,5%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A *közfoglalkoztatottak száma* júniusban 68 ezer fő volt, 0,3%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 13%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első félévben 115 800 forint volt, nominálértékben 16%-kal több, mint egy évvel korábban; a nettó kereset reálértéke ugyanebben az időszakban 6,1%-kal csökkent. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,9%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első félévben a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél a KSH jelentése szerint – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 666 ezer fő *állt alkalmazásban*, 1,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva a teljes munkaidőben alkalmazottak létszáma 1,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A *költségvetési intézményeknél* – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 606 ezer főt alkalmaztak, 0,5%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak *bruttó átlagkeresete* az első félévben 556 700 forint volt, 13,6%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 437 900 forintot tett ki, 16,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A medián kereset 21,3%-

kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A versenyszférában – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 571 600 forint volt az átlagos kereset, 17,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 549 800 forintot mutatott a keresetek átlaga, 1%-kal alacsonyabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első félévben 370 200 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 13,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 23,6%-kal emelkedtek, **a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset jelentősen, 8,1%-kal csökkent.** A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 380 100 forintos nettó átlagkereset 17,8%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 365 600 forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 1%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. **A közsférában a reálkereset számottevően, 19,9%-kal csökkent.**

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági válság következtében **inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra**, ugyanakkor **az idei év adatai a trend változását tükrözik.** Hazánkban a túlfűtött gazdasági növekedés valamint a forintgyengülés következtében már ötödik éve **jelen van az árnyomás**, amely a fogyasztói árakat a pandémia megjelenését megelőzően is magasan tartotta. Erre utal az Európai Unióban kiugróan legmagasabb infláció, valamint az élelmiszerek és a szolgáltatások árának tartósan magas szintje egyaránt. Az Európai Unióban a fogyasztói árak júliusban 6,1%-kal, míg az eurózónában 5,3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint számított 17,5%-os **magyar infláció az Európai Unió tagországai között kiemelkedően a legmagasabb, és közel háromszorosa az uniós átlagnak.** Kizárólag a visegrádi országokban mértek kétszámjegyű áremelkedést: Lengyelországban és Szlovákiában 10,3%-ot, Csehországban pedig 10,2%-ot regisztrált a statisztikai szolgálat. Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a júliusi élelmiszerárak 12,5%-kal, az eurózónában 11,6%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, ezzel szemben **a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben 22,1%-kal voltak magasabbak** az egy évvel azelőttinél, **azaz tagállami összevetésben az élelmiszerek és alkoholmentes italok éves uniós árváltozásának közel kétszerese volt a magyar fogyasztói árak emelkedése.** Az Európai Unión belül **Magyarországon nőttek a legnagyobb mértékben az élelmiszerárak, és a legmagasabb a maginfláció értéke is.** Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex júliusban az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 7,4%, az eurózónában 6,6%, hazánkban 16,7% volt. Magyarországon kívül öt tagállamban haladta meg a 10%-ot a maginfláció: Lengyelországban 11,2%-ot, Szlovákiában

11,1%-ot, Romániában 10,9%-ot, Litvániában 10,7%-ot, Bulgáriában 10,3%-ot regisztráltak. Az Amerikai Egyesült Államokban júniusban 3,2%-os inflációt rögzített a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** júniusban 1,3%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 6,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első fél évben 19,6%-kal nőttek az ipari termelői árak. Júniusban az élelmiszeriparban 15,1%-kal, a gumi- és műanyagiparban 8,6%-kal, a gépgyártásban 6,7%-kal, a gyógyszeriparban 6,6%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 6,3%-kal, a villamos berendezés gyártásban 4,9%-kal, a bőr- és textiliparban 2,5%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 0,1%-kal emelkedtek, a járműgyártásban stagnáltak, míg a fa-, papír- és nyomdaiparban 2%-kal, a fémfeldolgozásban 6,1%-kal, a vegyiparban 14%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 21,6%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 1,1%-kal, az energetikai szakágazatokban 37,5%-kal nőttek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** júniusban 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első félévben 7%-kal emelkedtek a kiviteli árak. Júniusban az élelmiszeriparban 10%-kal, a gumi- és műanyagiparban 7,5%-kal, a gépiparban 6,3%-kal, a gyógyszergyártásban 5,9%-kal, a villamos berendezés gyártásban 5,3%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 2,4%-kal, a bőr- és textiliparban 2,1%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 0,2%-kal nőttek, míg a járműiparban 0,3%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 7,8%-kal, a fémfeldolgozásban 8,3%-kal, a vegyiparban 22,4%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 35,7%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak az előző év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 0,3%-kal, az energetikai ipariak 37,9%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** júniusban 2,4%-kal csökkentek az előző havival, és 29,8%-kal emelkedtek a múlt év azonos időszakával összevetve. Az első hat hónapban 45,6%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak. Júniusban az élelmiszeriparban 19,4%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 11,9%-kal, a gumi- és műanyagiparban 10,6%-kal, a gyógyszergyártásban 10,4%-kal, a gépgyártásban 8,9%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 5,2%-kal, a bőr- és textiliparban 4,4%-kal, a vegyiparban 3,6%-kal, a járműgyártásban 2,6%-kal, a villamos berendezés gyártásban 0,6%-kal emelkedtek, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 1,4%-kal, a fémfeldolgozásban 3,2%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 16%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 5%-kal, az energetikai iparban több mint másfélszeresükre, 87,7%-kal nőttek a belföldi értékesítési árak.

Az **építőipari termelői árak** a második negyedévben 1,6%-kal emelkedtek az előző negyedévhez, és jelentősen, 17,2%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az első fél évben 20,7%-kal nőttek az építőipari árak. A második negyedévben az épületek építésénél érvényesített árak 16,6%-kal, az egyéb építményeknél kialakult árak 16,8%-kal, a speciális szaképítésnél létrejött árak pedig 17,9%-kal haladták meg az egy évvel azelőtti szintet.

A **mezőgazdasági termelői árak** júniusban 14,6%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez képest. Az első fél évben a termelői árak 6,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. A

hatodik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 26,5%-kal, ezen belül a gabonaféléké 39%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az első hat hónapban a búza felvásárlási ára 7,1%-kal csökkent, a kukoricáé 0,5%-kal nőtt. Júniusban az ipari növények termelői ára 44,1%-kal, közülük az olajos növényeké 48,4%-kal mérséklődött. A burgonya 71,7%-kal, a zöldségfélék 21,3%-kal, a gyümölcsök 35,4%-kal kerültek többbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 15,1%-kal, ezen belül a vágóállatoké 19,7%-kal nőtt, közülük az első hat hónapban a vágósertésé 39,9%-kal, a vágóbaromfié 29,1%-kal, a vágómarháé 11,8%-kal emelkedett. Az állati termékek felvásárlási ára júniusban 5,5%-kal, ezen belül az első hat hónapban a tojásé több mint másfélszeresére, 69,3%-kal, a tehéntejé 31,6%-kal nőtt.

A **mezőgazdasági termelés** első félévi **ráfordítási árait** az egy évvel korábbival összevetve 15,9%-os emelkedés mutatkozik. A folyó termelő felhasználás árszintje 16%-kal, a beruházásoké 14,8%-kal emelkedett. A felhasznált energia termelői ára 42,4%-kal, a növényvédő szereké 27,9%-kal, a vetőmagé 26,4%-kal, az állatgyógyászati készítményeké 16,2%-kal, a takarmányoké 16,1%-kal nőtt, míg a műtrágyáé 11,4%-kal mérséklődött. A mezőgazdasági termelői árak és a ráfordítások árszintjének változását összehasonlító **agrárrolló az első félévben 7,8 %-kal záródott**, azaz a termelői árak kisebb mértékben emelkedtek a ráfordításokénál.

A **fogyasztói árak** júliusban 0,3%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és jelentősen, 17,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első hét hónapban 22,8%-kal nőttek a fogyasztói árak. **Továbbra is jelentős egyes alapvető élelmiszerek árának emelkedése.** Emellett számolni kell azzal is, hogy **a magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.** A hazai élelmiszerárak 0,9%-kal mérséklődtek egy hónap alatt; ezen belül a gyümölcs- és zöldségleveké 1,6%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 1%-kal emelkedett egyetlen hónap alatt, míg a száraztésztáé 2%-kal, a teáé 2,3%-kal, a sajtoké 2,5%-kal, a baromfihúsé 2,6%-kal, a margariné 3%-kal, a friss zöldségé 3,4%-kal, a vajé 3,8%-kal, a kenyéré 3,9%-kal, a sertézsiradéké 4,2%-kal, a tejé 4,4%-kal, a tojásé 5%-kal, a burgonyáé 11,3%-kal csökkent. A ruházati termékek ára 1,4%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 0,5%-kal mérséklődött, míg a szolgáltatásoké 1,7%-kal nőtt az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára júliusban **az általános infláció csaknem másfélszeresével, 23,1%-kal emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. A burgonya ára több mint másfélszeresére, 52%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezésé 34,5%-kal, az iskolai étkezésé 33,6%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 30,8%-kal, a tojásé, 30,7%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 28,8%-kal, a fűszereké és ételízesítőké 27,9%-kal, a friss zöldségé 26,8%-kal, az üdítőitaloké szintén 26,8%-kal, kenyéré 26,7%-kal, a péksüteményeké 25,4%-kal, a munkahelyi étkezésé 25%-kal, a vajé 24,2%-kal, a rizs 22,4%-kal, az éttermi étkezésé 22,1%-kal, a dióé, a máké és a mogyoróé 22%-kal, a teáé ugyancsak 22%-kal, az eszpresszókáváé 21,9%-kal, a halé 21,6%-kal, a sertézsiradéké 21,4%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 20%-kal, a szalonnáé 18,9%-kal, a száraztésztáé 18,6%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 18%-kal, a tejé 17,1%-kal, a szalámié és a sonkáé 15,5%-kal, a száraz hüvelyeseké 15,2%-kal, a sertéshúsé 12,9%-kal, a sajtoké 12,5%-kal, a marhahúsé 11,4%-kal, a baromfihúsé 10,5%-kal, a cukoré 9,9%-kal, a margariné 3,4%-kal, a liszté 2,4%-kal, az étolajé 1,5%-kal emelkedett. A dohányárak ára

júliusban 11,3%-kal, az égetett szeszesitaloké 11,6%-kal, a sörféléké 28,1%-kal, a boroké 13,5%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 19,9%-kal, a virágoké és dísznövényeké 18,6%-kal, a gyógyszereké 8,1%-kal, a tanszereké és az írószereké 20,4%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházatkodási cikkeké ez idő alatt 8%-kal emelkedett.

A tartós fogyasztási cikkek ára júliusban 3,6%-kal nőtt az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 7,1%-kal, az új személygépjárművéké 9,5%-kal nőtt, míg a használt személygépjárművéké 6,8%-kal, a televíziókészülékeké 2,4%-kal csökkent. **A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára kiugró mértékben, 35,7%-kal emelkedett;** ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé közel másfélszeresére, 47,2%-kal, az elektromos energiáé 26%-kal, a szénéé 32,6%-kal, a tűzifáé 47,2%-kal nőtt. A járműüzemanyagok ára 21%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások júliusban éves összehasonlításban számottevően, 14,6%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 21,7%-kal, a járműjavítás 21,2%-kal, a háztartási szolgáltatás 20,1%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 17,5%-kal, az üdülési szolgáltatás 20,2%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 21,7%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként ugyancsak az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 8%-kal, a lakbér 14,2%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 11,6%-kal nőtt.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** júliusban 0,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 18,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A hetedik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával éves összehasonlításban számított **maginfláció** 17,5% volt, ami **némileg csökkenő árnyomásra utal**, és a következő hónapokban főként a bázishatás miatt várható az árindex érzékelhető mérséklődése.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. **A múlt év elején a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős** – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – **pénzkiáramlás hatása**, míg **az év közepe óta folyamatosan csökken a forgalom**. Ez év júniusban az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,7%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – jelentősen, 8,3%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest. Az első fél évben a kiskereskedelmi forgalom volumene 10,3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól.

Évkezdettől az élelmiszerforgalom 7,5%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 8,7%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké pedig 3,7%-kal mérséklődött. A vegyes

iparcikkek forgalma 14,9%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 16,5%-kal, a könyveké és újságoké 4,6%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 4,2%-kal, a ruházati termékeké 5,2%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 2,9%-kal, az illatszereké 1,5%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest – 9,5%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 22%-kal mérséklődött, a hasznáلتikkek forgalma 1,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A **lakosság betétállománya** június folyamán 284 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 11 846 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 276 milliárddal, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 2 milliárd forinttal, árfolyamváltozások következtében 8 milliárd forinttal mérséklődött. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 178 milliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbtól. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint a hatodik hónap végén a lakosság birtokában 9 137 milliárd forint értékű állampapír volt, 6%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** júniusban 40 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 9 957 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 41 milliárddal nőtt, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 1 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 10 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** hat év óta tartó dinamikus bővülése a világjárvány következtében megtorpant, amit a következő két évben emelkedés követett. Ez év júniusban a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,8%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 6,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,5%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 3,3%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdettől az export volumene 6,4%-kal, az importé 0,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 6,4%-kal nőtt, az onnan érkező importé 2,6%-kal csökkent. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel volumene 6,3%-kal, az onnan származó behozatalé 7,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első fél évben 1 604 milliárd forintot, illetve 4 363 millió eurót tett ki; az egyenleg jelentősen, 2 613 milliárd forinttal, illetve 7 079 millió euróval

kedvezőbb az egy évvel korábbinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 6,8%-kal, a behozatalban 3%-kal nőtt, a cserearány 3,7%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz képest 1,6%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 2,6%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első hat hónapban nyers adatok szerint 14,6%-kal, a behozatalé 4,6%-kal nőtt. Az áruфőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 4,7%-kal, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 29,5%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 11,2%-kal, a közúti járműveké 31,7%-kal emelkedett. A második legjelentősebb áruфőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 2,1%-kal, az importé 4,2%-kal csökkent. Az áruфőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 24,4%-kal, behozatala 15,8%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 10,3%-kal nőtt, behozatala 2,9%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 4,3%-kal, importja 10%-kal bővült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 26,6%-kal, importja 21,3%-kal visszaesett.

Az energiahordozók importvolumene az első fél évben 1,1%-kal emelkedett, euróban mérve a kőolaj behozatala 9,7%-kal, a földgázé 34,1%-kal, a villamos energiáé 42,4%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb áruфőcsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 7,9%-kal csökkent, a behozataluké 2,5%-kal nőtt. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 11%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 3,1%-kal visszaesett, míg a húsé és a húskészítményeké 16,2%-kal, az élőállatoké 25,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az MNB adatai szerint *az első fél évben rendkívüli mértékben romlott az államháztartás nettó finanszírozási képessége és jelentősen nőtt az államadósság*. Az államháztartás hiánya az utóbbi négy negyedévben 6 032 milliárd forint, a GDP 8,4%-a volt. A bruttó államadósság az első félév végén 55 727 milliárd forintot tett ki az egy évvel korábbi 46 258 milliárd forinttal szemben, azaz ez idő alatt 9 469 milliárd forinttal emelkedett. *A bruttó államadósság december végén a GDP 73,3%-át, míg 2023 június végén 75%-át tette ki*, azaz az első fél évben 1,7 százalékponttal emelkedett.

Az *államháztartás* – önkormányzatok nélküli – *pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya* július végén 2 940 milliárd forint, *az éves hiánycél több mint négyötöde, 86,5%-a volt*. Az első hét hónapban a központi alrendszernek 20 643 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 56,7%-át tette ki, és 23 583 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 59,3%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya július végén 2 983 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 83,7%-a volt.

A *gazdálkodó szervezetek* az első hét hónapban 2 217 milliárd forint *adót fizettek*, 53,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a szabályozás változása következtében a kincstárnak 695 milliárd forintos bevétele

keletkezett, 40,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A második legnagyobb tételt az egyéb központosított bevételek – a környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek – jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 15,3%-a, 339 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egyéb központosított bevételek legnagyobb hányada változatlanul az elektronikus útdíjak befizetéséből ered. E jogcímen 166 milliárd forint realizálódott, 5,7%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A harmadik legnagyobb tételt az energia ágazat befizetései adták; az érintett cégek 298 milliárd forintot fizettek be a kincstárba – a különadó rendeletnek megfelelően – csaknem hétszer annyit, 594,3%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. ***Az első hét hónapban 114 milliárd forint különadót fizettek a kiskereskedelmi vállalkozások,*** – a múlt év közepén radikálisan megemelt kötelezettségnek megfelelően – több mint két és félszer annyit, 170,2%-kal többet, mint 2022 azonos időszakában, ***mely – nem elhanyagolható mértékben – hozzájárult az élelmiszerárak elszabadulásához.***

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első hét hónapban 5 227 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 4,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból az egy évvel korábban realizálnál mindössze 1,5%-kal, jövedéki adóból 4,7%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából – az adómérték 2022. júliusi és ez év januári emelésének következtében – 3,5%-kal, a járműüzemanyagokéból 3,8%-kal nagyobb bevétel keletkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 194 milliárd forintos bevétel 26,1%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A ***lakosság*** évkezdettől összességében 2 498 milliárd forint ***adót fizetett***, 954 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból – miután a gyermekes családoknak a 2022. évi választást megelőzően szinte teljes előző évi adóbefizetésüket visszatérítette a kormány, az alacsony bázis következtében – 957 milliárd forinttal nagyobb, míg illetékekből 4,3%-kal kevesebb, gépjárműadóból 5,1%-kal több állami bevétel keletkezett az egy évvel azelőttinél. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első hét hónapban 5 643 milliárd forintot tett ki, amely 17,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 21,9%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11,1%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 467 milliárd forint volt, 11,5%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Ezen belül e jogcímcsoport csaknem felét, 47,2%-át kitevő foglalkoztatási alap 220 milliárd forintos bevétele 33,9%-kal volt kisebb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alap 113 milliárd forintos összege – amely e bevételecsoport 24,2%-át jelentette – mindössze 2,8%-kal volt magasabb a múlt év azonos időszakában realizálnál.

A ***költségvetési szervek*** és fejezeti kezelésű előirányzatok ***kiadásai*** az első hét hónapban 7 148 milliárd forintot tettek ki, 1,8%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 3,4%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 7,7%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. Az uniós programokra 1 638 milliárd forintot fordított a kormány, 20,1%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A helyi

önkormányzatok támogatására július végéig 669 milliárd forintot utaltak a költségvetésből, folyóáron is csupán 4,1%-kal többet az egy évvel korábbinál.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 446 milliárd forintot költött a központi költségvetés, folyóáron 5,2%-kal többet, mint egy évvel korábban. A családi támogatásokra fordított összeg 3%-kal emelkedett, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,6%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény összegű – kiadások nominál értékben mindössze 2,1%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. A foglalkoztatási alap kiadásai 202 milliárd forintot tettek ki, 12%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 33%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 3 433 milliárd forintos kiadása 22,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 2 286 milliárd forintot használtak fel, 7%-kal többet, mint a megelőző évben. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 1 309 milliárd forintot fordítottak, folyóáron mindössze 4,4%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásainak július végi összege 88,7 milliárd forint volt, a hónap folyamán 19,8 milliárd forinttal, 18,2%-kal csökkent. Az adósság legnagyobb hányadát, 94,7%-át, 83,9 milliárd forintot – az egészségügy és az oktatás állami fenntartású intézményeinek költségvetési fejezetek közötti átrendezése és a rendészeti szervek növekvő eladósodása következtében – a Belügyminisztérium halmozta fel. **Az egészségügyi ágazat adóssága 62,8 milliárd forintot, a teljes tartozásállomány több mint kétharmadát, 70,8%-át tette ki;** volumene 7,4 milliárd forinttal, 10,5%-kal mérséklődött július hónapban. Az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyongazdálkodó alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemek klinikai központjainak 15 milliárd forintot meghaladó adósságát. A jelenlegi helyzet világosan tükrözi, hogy hiábavaló a kormányzatnak az a magatartása, hogy év végén kifizeti a költségvetési szervek tartozását vagy annak jelentős részét, a normális működéshez valóságos konszolidációra, betartható működési rend kialakítására és a valós költségek megtérítésére van szükség. Ez különösen az egészségügyi szolgáltatók reális finanszírozására, de más ágazatokra, így az oktatási és a szociális intézményekére is megállapítható. A kormány ugyan júliusban rendezte a kórházak tartozásának egy részét, ennek ellenére a hónap végén 42 kórháznak állt fenn félmilliárd forintot meghaladó tartozása, ezen belül 28 intézményé az 1 milliárd forintot, 4 egészségügyi szolgáltatóé a 2 milliárd forintot, ebből kettőé a 3 milliárd forintot is túllépte. Megjegyzendő, hogy a kormányzati támogatás gyakorlatilag az energiaszolgáltatókkal szemben fennálló adósság részbeni kiegyenlítését szolgálta, a többi beszállító továbbra is kényszerhitelezői pozícióban maradt.

A BM más területein is folytatódott a tartozásállomány emelkedése. Az Országos Rendőr-főkapitányság szervezetei 15,8 milliárdos, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szervezetei 2,6 milliárdos adósságot halmoztak fel az év első hét hónapjában. A múlt év óta folyamatosan nő a tankerületi központok tartozásállománya, és júliusban a 2,7 milliárd forintot tett ki. A Miniszterelnökség tartozásállománya 2,2 milliárd forintot, a Kulturális és Innovációs Minisztériumé 1,3 milliárd forintot tett ki július végén. A tartozásállomány 98,3%-a a szállítókkal szembeni adósság, a költségvetés kényszerhitelezőivé téve a vállalkozások széles

körét. A költségvetési intézmények több mint felének, 55,1%-ának volt a hetedik hónap végén lejárt határidejű tartozása, több mint egyharmadának, az intézmények 38,7%-ának 30 napon túl fennálló adósságállománya volt.

Beruházás

A beruházási tevékenység 2017-től három éven keresztül főképpen az Európai Uniótól kapott igen jelentős támogatások következtében dinamikusán bővült. Gyakorlatilag e források nélkül – kormányzati presztízsberuházások, stadionok és más sportlétesítmények kivételével – alig valósultak meg közösségi beruházások. A fejlesztések többségét létrehozó, legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások felhalmozási teljesítménye ebben az időszakban – a nemzetközi konjunktúrának is köszönhetően – erőteljesen nőtt. Ez a tendencia 2019 második felében többek között az uniós források csökkenő igénybevétele következtében megtört, és fokozatos lassulást követően 2022 közepétől – uniós források hiányában – ***számottevő zuhanás következett be a nemzetgazdaság beruházási tevékenységében.***

Az idei második negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok alapján – a beruházások volumene 4,1%-kal csökkent az előző negyedévhez képest; az építési beruházások volumene 7,2%-kal, a gépberuházásoké 3,9%-kal mérséklődött. A múlt év azonos időszakához viszonyítva a beruházások volumene jelentősen, 13,5%-kal zsugorodott; az építési beruházásoké drasztikusan, 24,2%-kal csökkent, míg a gépberuházásoké 4%-kal emelkedett. Az 50 főnél többet foglalkoztató vállalkozások beruházási teljesítménye 10%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Az első fél évben a beruházási teljesítmény 9,6%-kal esett vissza; az építési beruházásoké 20,2%-kal mérséklődött, míg a gépberuházásoké 7,9%-kal nőtt. A második negyedévben a beruházási teljesítmény egynegyedét képviselő feldolgozóipari fejlesztések 7,7%-kal bővültek az egy évvel azelőttihez viszonyítva, ebben jelentős része volt a korábban elindult fejlesztéseknek az akkumulátorok előállításában és a járműgyártásban. A mezőgazdasági beruházások 14,4%-kal, az építőipari beruházások 25,7%-kal mérséklődtek; a kereskedelem és gépjárműjavítás beruházásai 6,4%-kal, a turizmus beruházásai számottevően, 35,4%-kal, a szállítás, raktározás fejlesztései 29,3%-kal, az erőltetett ütemű stadion- és sportcsarnok építések – feltehetően átmeneti – mérséklődése következtében a művészet, szórakoztatás, szabadidő eltöltés területén megvalósult beruházások – a magas bázishoz képest – alig több mint a felére, 43,1%-kal, csökkentek. A vízellátásban és hulladékgazdálkodásban a beruházások volumene az első fél évben – az alacsony bázishoz képest – 13,9%-kal bővült.

A közsférában a 2016. évi jelentős visszaesést követően 2017 és 2019 között döntően uniós források felhasználásával kiemelkedően nőtt a beruházási teljesítmény. ***Uniós források hiányában*** az idei második negyedév beruházásainak jellemzője, ***hogy a költségvetési szervek fejlesztései számottevően***, 18%-kal ***elmaradtak az egy évvel korábbtól.*** A közigazgatásban és a védelmi ágazatban – a múlt évi 17,8%-os zsugorodást követően – 25,7%-kal, az egészségügyben és a szociális ellátásban – a tavalyi 24,5%-os csökkenést folytatva – igen

jelentősen, 40,9%-kal, az oktatásban pedig – a 2022. évi 2,1%-os mérséklődés után – 11,1%-kal visszaesett a beruházási volumen.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban 6%-kal csökkent az *ipari termelés*; a következő évben a kibocsátás bővülésével 2,9%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. A múlt évben 5,8%-kal nőtt az ipari termelés. Ez év júniusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,9%-kal csökkent a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 6,1%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az első fél évben az ipar kibocsátása 4,8%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A feldolgozóipari kibocsátás 3,4%-kal, az energetikai ipari 25,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Évkezdettől a feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése 14,5%-kal emelkedett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 5,5%-kal, az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, az élelmiszeripar kibocsátása 14,4%-kal visszaesett. A kisebb súlyú alágak közül – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása 20,7%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 6,2%-kal, a gépgyártásé 3,6%-kal bővült, míg a gyógyszergyártásé 1,1%-kal, a bőr- és ruházati iparé 5,9%-kal, a papír- és nyomdaiparé 10,9%-kal, a kohászaté 14,6%-kal, a gumi- és műanyagiparé 19,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 23%-kal, a vegyiparé 24,1%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Az *ipari export* júniusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 2,2%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első hat hónapban az ipari kivitel 0,2%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A villamos berendezés gyártás kivitele 30,1%-kal, a járműgyártásé 16,6%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 3,5%-kal, a gyógyszeriparé 2,9%-kal, a gépgyártásé 1,3%-kal nőtt, míg a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 2,6%-kal, a bőr- és textiliparé 2,7%-kal, a papír- és nyomdaiparé 5,5%-kal, a gumi- és műanyagiparé 12,9%-kal, az élelmiszeriparé 14,9%-kal, a vegyiparé 16,8%-kal, a kohászaté 20%-kal csökkent. A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 3,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az energetikai iparé 28,2%-kal elmaradt attól.

Az *ipar belföldi értékesítése* júniusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 1,2%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 20,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első fél évben a belföldi értékesítés 17,1%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az ipari berendezések üzembe helyezésének és javításának belföldi értékesítése 9,9%-kal, a járműgyártásé 9%-kal, a gépiparé 5,8%-kal, a villamos berendezés gyártásé 2,6%-kal emelkedett, míg a kohászaté 3,8%-kal, a gyógyszeriparé 4,1%-kal, a bőr- és textiliparé 10,1%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 12,4%-kal, az élelmiszeriparé 12,5%-kal, a papír- és nyomdaiparé 13,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 18,2%-kal, a gumi- és műanyagiparé 25%-kal, a vegyiparé

29,5%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 11,8%-kal, az energetikai iparé 24%-kal visszaesett.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene júniusban 5,1%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 8,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A **teljes rendelésállomány** a hatodik hónap végén 10,6%-kal magasabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél. Az exportrendelések volumene június utolsó napján 11%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül a gyógyszergyártásé több mint négy és félszeresére, 355,5%-kal, a vegyiparé 17,7%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 9%-kal, a járműgyártásé 5,4%-kal, a gépgyártásé 4,1%-kal, a papírgyártásé szintén 4,1%-kal, a villamos berendezés gyártásé 3,9%-kal emelkedett, míg a kohászaté 24,2%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 3,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az első fél évben – nyers adatok szerint – csak Pest régióban nőtt az ipari kibocsátás, 4,6%-kal, a többiben 0,5% és 11,6% között csökkent, a legnagyobb mértékben Észak-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon 11,3%-kal és Budapesten 9,3%-kal.

Az építőipari termelés 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött, míg a következő évben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. A múlt évben 3%-kal nőtt a kibocsátás. Ez év júniusban az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 1,4%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 3,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első fél évben az építőipari kibocsátás 7%-kal maradt el az egy évvel korábbitól; az épületek építése 6,1%-kal, míg az egyéb építményeké 8,4%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene júniusban 16,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit; ezen belül az épületek építésére irányulóké 40,1%-kal nőtt, az egyéb építmények létrehozását célzóké 14,4%-kal csökkent. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a hatodik hónap végén 26,1%-kal kisebb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 2%-kal, az egyéb építményeket célzóké 40,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első fél évben 2,7%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 2,5%-kal, ezen belül a kukoricáé 48,2%-kal visszaesett, míg a búzáé 60,1%-kal nőtt. Az ipari növények értékesítése 14,8%-kal, a zöldségféléké 6,6%-kal emelkedett, míg a gyümölcsöké 24,5%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 2,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól; a vágóállatok értékesítése 1,8%-kal, ezen belül a vágómarháé 2,4%-kal, a vágósertésé 3,2%-kal visszaesett, míg a vágóbaromfié 1,1%-kal nőtt. Az állati termékek felvásárlása 4,5%-kal mérséklődött, ezen belül a tojásé 6,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

Turizmus

A turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020 március közepétől jelentősen visszaesett, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti forgalmat. A KSH legutóbb publikált adatai szerint az első fél évben 6 399 ezer *vendég* 15 979 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 5,1%-kal, a *vendégéjszakáké* 1,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A *külföldi vendégek* 7 871 ezer éjszakát töltöttek ezeken a szálláshelyeken, 13,2%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A *belföldi vendégek* az első hat hónapban 8 108 ezer éjszakát töltöttek kereskedelmi szálláshelyeken, ami 4,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele 245 milliárd forintot tett ki, folyóáron 31,5%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Ezen belül az árbevétel kétharmadát kitevő szállásdíj-bevételek 172 milliárd forint, 32,1%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első hét hónapjában 49 700 *gyermek született*, – az alacsony bázishoz képest is – 1,4%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,9‰ volt, 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. Évkezdettől 26 600 *házasságot kötöttek*, számottevően, 29,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 4,8‰ volt, 1,9 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbitól.

Az első hét hónapban 74 100 *halálozesetet* anyakönyveztek, 7,9%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 13,3‰ volt, 1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 2,9‰ volt, 0,3 ezrelékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a *természetes fogyás* következtében az első hét hónapban 24 400 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,9 ezrelékponttal kisebb ütemű, 4,4‰ volt.

Bűnügyi helyzet

2020-ban a közlekedésbiztonsági helyzetben – a pandémia miatti lényegesen kisebb közúti forgalom mellett – némi javulás következett, majd a következő két évben ismét jelentős volt a növekedés. Az idei első fél évben 6 400 személyi sérüléssel járó közlekedési baleset történt,

6,9%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Közúti közlekedési balesetben 211 személy hunyt el, 2 ezer személy súlyosan, 6 200 személy könnyen sérült. A halálos kimenetelű balesetek száma 4,9%-kal, a súlyos sérüléssel járóké 10,2%-kal, a könnyű sérüléseké 5,6%-kal csökkent. A balesetek 7,3%-ában játszott szerepet az ittasság.

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első hét hónapban 95 200 *bűncselekményt* regisztráltak, jelentősen, 11,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 88 200 elkövetést regisztrált a bűnügyi statisztika, számottevően, 14,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2023. szeptember 1.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.